

Sabiq nazir müavininin hərbi oğlunu DTX həbs etdi - detallar açıqlanmır

yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 7 noyabr 2017-ci il Çərşənbə axşamı № 231 (6845) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

“Hökumət bahalaşma ilə ciddi mübarizəyə başlamalıdır”

Vahid Əhmədov:
“Qiymət artımları ilə bağlı hərtərəfli analiz aparılıb, səbəblər dəqiq müəyyənləşdirilməli və ona uyğun tədbirlər həyata keçirilməlidir”

yazısı səh.5-də

Nəzərlər Moskvada: Ərdoğan-Putin görüşü Qarabağ “düyünü”nü açacaqmı...

yazısı səh.11-də

“Peşəkar ordu sisteminə keçid üçün öncə qanunvericilik bazası yaradılmalıdır” - ekspert

yazısı səh.3-də

Terror Amerikanı cənginə alır - proses hara gedir?

yazısı səh.4-də

Bakıda brend geyimlərin baha satılmasının sirri...

yazısı səh.15-də

MSK-ya deputatı cəzalandırmaq səlahiyyəti veriləcək

yazısı səh.3-də

Müxalifətin “payız hücumu” - qazanan iqtidar oldu...

yazısı səh.7-də

Səudiyyə Ərəbistanı ilə İran arasında qarşılıqlı güclənir

yazısı səh.9-də

İslam həmrəyliyi - nəzəriyyə, təcrübə və imkanlar

yazısı səh.12-də

Sahibkarı öldürdülər, bir ay kef çəkdilər, istintaqda bir-birini satdılar

yazısı səh.14-də

Yeni il şənliyi - Qubada 1100 manata, Laplandiyada 851 avroya...

yazısı səh.15-də

Düşmən ölkədə blokada panikası güclənir

ERMƏNİSTAN ÜÇÜN “SUALTI DAŞLAR” -

AZƏRBAYCANLA BÖYÜK ANLAŞMA FÜRSƏTİ QACIRILSA...

İrəvan ağırlaşan iqtisadi və təcrid durumundan çıxış yolu axtarışında; çıxış yolu isə nə Moskvadan keçir, nə də Brüsseldən; **Sərkisyan:** “Biz öz günahımızdan izolyasiyaya düşmüşük...”

yazısı səh.8-də

Eldar Mahmudovun həbsi reallaşır - fotofakt

Qardaşı oğlunun tutulmasından sonra sabiq naziri istintaqa çağırılıb 5 saat dindirdilər; onun istintaq idarəsinin qarşısında şəkilləri yayıldı; bu həftə keçmiş MTN şefinə ittiham elan edilə bilər yazısı səh.2-də

Sabir Rüstəmxanlı:
“O məmurlar heç kimi saymırlar, ona görə də himnə belə etinasız yanaşırlar”

yazısı səh.5-də

Etibar Əliyev:
“Xaricdə təhsil proqramı bərpa olunmalıdır”

yazısı səh.3-də

Əli Məsimli:
“Qarabağdakı talanlarla bağlı Beynəlxalq Arbitraj Məhkəməsinin mexanizmindən yararlanmaylıq”

yazısı səh.6-də

Prezident İlham Əliyev Bakı metrosunda

Metronun "İçərişəhər" stansiyasında Bakı Metropoliteninin 50 illik yubileyi ilə əlaqədar metropolitendə istismar edilmiş retro vaqonların bərpadan sonra təqdimatı olub.

APA-nın məlumatına görə, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev retro vaqonlarla tanış olub.

"Bakı Metropoliteni" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Zaur Hüseynov dövlət başçısına retro vaqonlar barədə məlumat verib.

Sonra prezident İlham Əliyev retro vaqonlardan ibarət qatarla "İçərişəhər" stansiyasından "Nəriman Nərimanov" stansiyasına gəlib.

Retro vaqonlarla tanış olan prezident İlham Əliyev 50 illik yubileyi münasibətilə Bakı Metropoliteninin kollektivini təbrik edib, yeni-yeni uğurlar arzulayıb.

Xatırladaq ki, 1967-ci il noyabrın 6-da Bakı Metropoliteninin "İçərişəhər" stansiyasından ilk qatar uzunluğu 10 kilometrden bir qədər az olan xətt üzrə hərəkətə başlayıb. "Sahil", "28 May", "Gənclik" və "Nəriman Nərimanov" stansiyaları həmin xəttin üzərində yerləşirdi. Ulu öndər Heydər Əliyevin istər sovet dövründə, istərsə də müstəqillik illərində Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrlərdə iqtisadiyyatın digər sahələrində olduğu kimi, metro da sürətli inkişaf yolu keçib, istismara buraxılan stansiyaların sayı 14-ə, xətlərin ümumi uzunluğu isə 22 kilometrə çatdırılıb.

Mitişsi maşınqayırma zavodunda istehsal olunan ilk belə retro vaqonlar "A" tipli vaqonlar adlandırılırdı. Bu vaqonlar 1934-cü ilin sonunda hazırlanıb. Həmin vaqonlarda oturmaq üçün 52 və ayaq üstə dayanmaq üçün isə 120 yer var idi. Bu tipli vaqonlardan biri 1968-ci ildə yol ölçmək üçün Bakıya göndərilib.

Retro tipli digər vaqonlar "Q" tipli vaqonlar idi. Yeni mühərrikli vaqonlar Qorki xətti üçün nəzərdə tutulduğuna görə "Q" tipli adlandırılırdı. Bu vaqonların istismar müddəti 1983-cü ildə başa çatıb.

Təqdimatı olan "E" tipli digər vaqonların hazırlanmasına isə 1956-cı ildə başlanılıb. "E" tipli ilk iki sınaq vaqonu 1959-cu ilin sonlarında istehsal olunub. Bu tipli vaqonlar Sovet İttifaqı dövründə beş şəhərin - Moskva, Leningrad, Kiyev, Bakı və Tbilisinin metropolitenlərinə göndərilirdi. Bakıya "E" tipli 47 ədəd vaqon çatdırılmışdı.

Prezident İlham Əliyev Bakı Metropoliteninin bir qrup işçisinə "Əməkdar mühəndis" fəxri adının verilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

Bakı Metropoliteninin 50 illik yubileyi münasibətilə metronun tikintisində uzun müddət səmərəli fəaliyyətinə görə aşağıdakı şəxslərə "Əməkdar mühəndis" fəxri adı verilib:

İsayev Etibar Cavanşir oğlu;
Kərimov Telman Kərim oğlu;
Tağıyev Səbuhi Qiyas oğlu.

Dövlət başçısının digər sərəncamı ilə Bakı Metropoliteninin tikintisində uzun müddət səmərəli fəaliyyət göstərdiklərinə görə aşağıdakı şəxslərə Prezidentin fərdi təqaüdü təyin olunub:

Əfəndiyev Şaiq Kərim oğlu;
Xankişiyev İqor Abbasoviç.

Oxucuların nəzərinə!

"Yeni Müsavat" qəzeti 2017-ci il oktyabrın 16-dan həftədə 6 günlük iş rejimini bərpa edib. Qəzet əvvəllər olduğu kimi, yeni şənbə günləri istisna olmaqla, həftənin bütün günləri, o cümlədən bazar ertəsi işiçü görünür. Dəyərli oxucularımız həftənin birinci günü də qəzet satışı məntəqələrindən "Yeni Müsavat"ı əldə edə bilərlər.

□ REDAKSIYA

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Eldar Mahmudovun həbsi reallaşır - fotofakt

Qardaşı oğlunun tutulmasından sonra sabiq naziri istintaqa çağırılıb 5 saat dindirildilər; onun istintaq idarəsinin qarşısında fotoları yayıldı; bu həftə keçmiş MTN şefinə ittiham elan edilə bilər

Sabiq milli təhlükəsizlik naziri Eldar Mahmudov noyabrın 6-da 5 saat ərzində müstəntiq tərəfindən dindirilib. Sabiq nazir ləğv edilmiş Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin (MTN) vəzifəli şəxsləri barəsində Baş Prokurorluğun Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə İstintaq İdarəsində istintaq edilən cinayət işi üzrə dindirilib.

Bundan əvvəl Baş Prokurorluq E.Mahmudovun əmisi oğlu, faktiki köməkçisi, "qara kassası" olmuş, de-yure isə MTN-in Antiterror Mərkəzinin şöbə rəisinin müavini vəzifəsində işləmiş polkovnik-leytenant Vüqar Mahmudov eyni iş üzrə istintaqa çağırılıb və təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilib. V.Mahmudova dövlət əmlakının mütəşəkkil dəstə tərkibində külli miqdarda mənimsəmə, ayrı-ayrı vətəndaşların əmlakını hədə-qorxu ilə tələb etmə, əməliyyat-axtarış fəaliyyəti haqqında qanunvericiliyin tələblərini kobud surətdə pozma, vəzifə saxtakarlığı, eləcə də tamahkarlıq və şəxsi maraqlarına görə qulluq mövqeyindən sui-istifadə əməllərinə görə ittihamlar elan olunub. Bakı Hərbi Məhkəməsinə aparılaraq barəsində 4 aylıq həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Məsələ ilə bağlı gununsesi.info-nun əldə etdiyi informasiyada deyilir ki, sabiq MTN şefi noyabrın 6-da cinayət işi üzrə dindirilmək üçün Baş Prokurorluğun Ağır Cinayətlərə Dair İşlər Üzrə İstintaq İdarəsinə çağırılıb.

Məlumatda qeyd olunur ki, Eldar Mahmudov nə az, nə çox düz 5 saatdan artıq dindirildikdən sonra sərbəst buraxılıb. Həmçinin o da bildirilir ki, keçmiş milli təhlükəsizlik naziri yaxın günlərdə yenidən Baş Prokurorluğa çağırılacaq. Bu arada sayt əməkdaşı Eldar Mahmudovla əlaqə saxlayıb açıqlama almaq istəyib. Sabiq MTN rəhbərinin mobil telefonuna onun həyat yoldaşı cavab verib. Sabiq MTN şefinin həyat yoldaşı Eldar Mahmudovu nə üçün axtardığını soruşub. Keçmiş nazirin Baş Prokurorluğa çağırılması ilə bağlı

məsələyə aydınlıq gətirməsi üçün nəzərinə çatdırıldıqda o bildirib ki, Eldar Mahmudovun danışımaq imkanı yoxdur...

Musavat.com-un əməkdaşı isə qeyri-rəsmi mənbələrdən belə məlumat alıb ki, E.Mahmudovu həftə sonu istintaqa çağırılıb ittiham elan edəcəklər. Sabiq nazirin əmisi oğlunun təqsirləndirildiyi iş üzrə əsas fiqur olması haqda ifadələrin də olduğu bildirilir.

"Yeni Müsavat"ın əməkdaşı məsələ ilə bağlı Baş Prokurorluğun mətbuat xidməti ilə əlaqə saxlayıb. Xidmətdən bildiriblər ki, sabiq nazirle bağlı yaxın günlərdə ictimaiyyətə açıqlama veriləcək.

Nəzərə çatdıraraq ki, "MTN işi" üzrə məhkəmə proseslərinin gedişində E.Mahmudovun məsuliyyətə cəlb olunması məsələsi defələrlə qaldırılmışdı. Hətta

məhkəmələrdən birində Eldar Mahmudovla bağlı xüsusi qərar da çıxarılmışdı. Hüquqşünaslar bildirirdilər ki, əslində MTN olaylarına görə ən böyük məsuliyyət Eldar Mahmudovun üzərinə düşür. Çünki onun xəbəri olmadan bu cür böyük qanunsuzluqlar baş verə bilməzdi.

Baş prokuror Zakir Qaralov isə bir neçə ay öncə jurnalistlərin Eldar Mahmudovun məsuliyyətə cəlb olunması məsələsinə dair sualına "araşdırmalar davam edir, məsuliyyəti olan hər kəs istintaqa cəlb ediləcək və cəzasını alacaq" demişdi.

Musavat.com saytı sabiq MTN rəhbərinin Baş Prokurorluğun Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə İstintaq İdarəsindən çıxarkən çəkilmiş fotolarını əldə edib.

Həmin eksklüziv fotoları da oxuculara təqdim edirik.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV

Xəzərdə əməliyyat - 4 azərbaycanlı brokonyer tutuldu

Xəzərin Qazaxıstan sektorunda brokonyerlərə qarşı əməliyyatların ikinci fazası davam edir.

Xəzərin Qazaxıstan sektorunda vaxtaşırı olaraq Azərbaycandan olan nəre ovçuları tutulur.

Qazaxıstan sərhədciləri Xəzərdə nəre baliqlarının qanunsuz ovu ilə məşğul olan brokonyerlərə qarşı əməliyyat keçiriblər.

Virtualaz.org Qazaxıstan KİV-lərinə istinadən xəbər verir ki, əməliyyatda 4 Azərbaycan vətəndaşı da tutulub, onlara aid motorlu qayıqlar müsadirə edilib.

Qazaxıstan Milli Təhlükəsizlik Komitəsinin Sərhəd Xidmətinin məlumatına əsasən ötən həftə sonu keçirilən əməliyyatda

sərhədcilər brokonyerlərdən 179 nəre baliğı götürüblər. Baliqlardan sağ olanlar dənizə atılıb, ölmüş baliqlar müsadirə olunub. Habelə ümumi uzunluğu 28 kilo-

metrə yaxın olan tor dənizdən çıxarılib. 5 Qazaxıstan, 4 Azərbaycandan vətəndaşı tutulub, onlara aid 3 motorlu qayıq müsadirə edilib.

Sabiq nazir müavininin oğlunu DTX həbs etdi - detallar açıqlanmır

Məşhur iş adamı Zaman İsgəndərovun qardaşı oğlu, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Astara rayon şöbəsinin rəisi Kənan İsgəndərov həbs olunub. O, bir neçə gün əvvəl Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb. Kənan İsgəndərov Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Astara rayon şöbəsinin rəisi vəzifəsini daşıyıb. K.İsgəndərova Cinayət Məcəlləsinin bir sıra maddələri ilə ittiham irəli sürülüb.

K.İsgəndərovun atası, təhsil nazirinin keçmiş müavini İsgəndər İsgəndərov oğlunun həbsindən danışdı. O, unikal.org-a açıqlamasında bildirib ki, övladının həbsindən çox narahatdır və bunun şər-böhtan olduğunu istisna etmir: "3 gündür övladım həbs edilib. Hələlik görüşünə də icazə verilmir. Onunla bağlı heç bir məlumat yoxdur. Yəqin ki, şər-böhtandır. Əlində, üstündə nəse tutulmayıb ki, deyəsən hansısa cinayət törədib?! İnanıram ki, haqq-ədalət qalib gələcək. Allah prezidentimiz İlham Əliyevi qorusun. Onun rəhbərliyi altında əyri-üyrü heç nə ola bilməz".

□ E.HÜSEYNOV

Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu xəttində ilk qatarla nə daşındı?

Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu xətti ilə Qazaxıstandan yola salınan ilk qatar noyabrın 3-də Qarsa, 1 gün sonra isə təyinat yerinə, yəni Mersin şəhərinə çatıb.

Qatar Bakıdan Qarsa qədər olan 846 km uzunluğunda yolu 40 saata, Qarsdan Mersinə qədər olan 258 km uzunluğunda məsafəni də 30 saata qət edib.

Hazırda insanları maraqlandıran isə odur ki, ilk qatarda hansı yük daşınıb?

"Yeni Müsavat" olaraq bu barədə məlumat əldə etmək üçün "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC-nin mətbuat xidmətinin rəhbəri Sevinc Qədirova ilə əlaqə saxladıq. O bildirdi ki, ilk qatarla buğda daşınıb.

Qeyd edək ki, buğdanın həcmi 600 tona bərabər olub. Qazaxıstandan yola düşən qatarla 30 konteyner olub.

Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu xəttinin rəsmi açılışı oktyabr ayının 30-da baş tutub. uzunluğu 846 kilometr olan, Avropa ilə Asiyayı birləşdirən Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu Azərbaycan, Türkiyə, Gürcüstan, Qazaxıstan, Özbəkistan dövlət və hökumət başçılarının iştirakı ilə oktyabrın 30-da istifadəyə verilib. Xatırladaq ki, bu Asiya ilə Avropa arasında ən qısa dəmir yolu magistralıdır.

□ Nərgiz LİFTİYEVƏ

Azərbaycanda xeyli sayda gənc dövlət hesabına xaricdə təhsil alıb. Onların bir çoxu ölkədə müxtəlif ixtisaslarda fəaliyyət göstərirlər. Biz bunu daha çox tibb sahəsində müşahidə edirik. Kifayət qədər uzman həkimlər var ki, onlar Türkiyədə, Rusiyada təhsil alıblar. Ancaq uzun müddətdir ki, dövlət hesabına xaricdə təhsil proqramı bağlanıb.

Kimisi bunu xaricdə dövlət hesabına təhsil alanların geri dönmədikləri ilə əlaqələndirir, kimisi isə maliyyə çatışmazlığı ilə əlaqələndirir. Maraqlıdır, bu proqram bərpa olunacaqmı?

Təhsil Nazirliyindən sorğumuza cavab olaraq bildirdilər ki, hazırda ikinci dövlət proqramının həyata keçirilməsi üçün işlər aparılır. Sitat: "Sorğunuza cavab olaraq bildiririk ki, "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı" çərçivəsində ümumilikdə 3558 təqaüd ayrılışdır. Bu təqaüdlərin 63 faizi məhz magistratura və doktorantura səviyyələrində təhsil alan gənclərimizə verilmişdir. Onlardan 1534 nəfəri magistraturada, 547 nəfər rezidenturada, 169 nəfər doktoranturada təhsil almaq hüququ qazanmışdır".

Təhsil eksperti Etibar Əliyev xaricdə təhsilin hər bir ölkənin təhsil siyasətində əsas

Xaricdə təhsil proqramı bərpa oluna bilər

Etibar Əliyev: "Mütəxəssis hazırlığı fasiləsiz olmalıdır"

Etibar Əliyev

prioritet rol oynadığını dedi: "Universitetlər üzrə dünyanın nüfuzlu reyting təşkilatları professor - müəllim heyətinin keyfiyyətini mühüm meyar kimi nəzərdə tutur. Ölkəmizdə bir çox sahələrdə üzrə həqiqətən peşəkar kadr çatışmazlığı hiss olunur. Düzdür, Türkiyədə tibb təhsili görmüş mütəxəssislər bu sahədə boşluğu doldurur. Lakin buna baxmayaraq mütəxəssis hazırlığı fasiləsiz ol-

malıdır. Bu yaxınlarda nüfuzlu "QS" universitetlərin reytingi təşkilatı ali məktəblərin reytingini açıqladı. Azərbaycandan ilk yüzlüyə düşən Bakı Dövlət Universiteti (95-ci yer) və Xəzər Universiteti (100-cü yer) oldu. Bu təşkilatın 9 meyarından 3 mühüm sayılan akademik nüfuz, elmi məqalələrdən sitat gətirmə, işgötürənlər arasında nüfuz birbaşa kadr potensialı ilə bağlı olduğundan, bu meyarı nüfuzlu universitetlərinin məzunları tamamlaya bilər. Həmin reyting cədvəlində Qazaxıstanın 7 universiteti yer alıb. Hətta Əl-Fərabi adına Milli Universitet 10-cu yerdə qərarlaşıb. Qazaxıstan 1992-ci ildən Xaricdə Təhsil konsepsiyası əsasında 10 minlərlə gəncin dünyanın aparıcı universitetlərinin bakalavr və magistr pillələrində təhsil almalarını təmin edib. Məzunların tam əksəriyyəti isə ölkələrinə qayıdıb. Təhsil Nazirliyi

ilə xaricdə təhsil alan arasında bağlanmış müqavilədə qeyd olunur ki, Azərbaycan vətəndaşları tədris müddətini bitirdikdən sonra 2 ay ərzində Azərbaycan Respublikasına qayıtmalı və aldığı ixtisas üzrə Azərbaycan Respublikasında 5 il fasiləsiz işləməlidir. Yəni belə bir şərt qoyulub. Ancaq məsələnin mənəvi tərəfi daha böyük önəm kəsb etməlidir".

E.Əliyev Xaricdə Təhsil üzrə Dövlət Proqramının bərpasının olduqca vacibliyini dedi: "Dövlət vətəndaşına etimad göstərsə, o, bu etimadı bilik və bacarığını ölkəsinə verməklə doğrultmalıdır. Mən universitetlərdə və digər təşkilatlarda Dövlət proqramı əsasında təhsil alıb gələnlərə xüsusi qayğı göstərilməsinin şahidi olmuşam. Xaricdə Təhsil üzrə Dövlət Proqramının bərpası olduqca vacibdir. Bu, insan kapitalının inkişafına töhfə verən faktor olmaqla yanaşı, həm də dövrün tələbidir. Düşünürəm ki, bu məsələ yaxın vaxtlarda həllini tapmalıdır".

□ **Günəl MANAFLI**

MSK-ya deputatı cəzalandırmaq səlahiyyəti veriləcək

Tahir Kərimli: "Nəzərdə tutulur ki, konkret cəza mexanizmləri qanunda əksini tapsın"

Mərkəzi Seçki Komissiyasına (MSK) deputatın mandatdan məhrum edilməsi ilə bağlı əlavə səlahiyyətlər verilir. Modern.az-ın məlumatına görə, MSK deputatın özü səs vermədikdə, deputat həmkarının yerinə də səs verdikdə, etik davranış qaydalarını pozduqda və bəzi digər hallarda onun mandatdan məhrum edilməsi məsələsini qaldıra və Milli Məclis üzvünü cəzalandıra biləcək. Bildirilir ki, "Milli Məclis deputatının etik davranış qaydaları haqqında" qanun qəbul edildikdən sonra Seçki Məcəlləsində bu dəyişikliyə ehtiyac yaranıb.

Təklif olunan dəyişikliyə görə, (176.2-ci maddə üzrə) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 89-cu maddəsinin I hissəsinin 4-cü bəndində, 6-cı (Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatları səsvermə hüququnu şəxsən həyata keçirirlər) və 7-ci bəndlərində (Deputat üçün qanunla müəyyən edilmiş etik davranış qaydalarını kobud surətdə pozduqda) göstərilən hallarla əlaqədar Mərkəzi Seçki Komissiyasına ərizə (rəsmi məlumat) daxil olduqda, Mərkəzi Seçki Komissiyası ərizədə (rəsmi məlumatda) göstərilən faktları 2 aydan gec olmayan müddətdə araşdırır, qərar qəbul edir və bununla əlaqədar mütəxəssislərdən ibarət qrup yarada bilər.

(176.3-cü maddə üzrə) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 89-cu maddəsinin I hissəsinin 2-ci, 4-cü, 5-ci 6-cı (Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatları səsvermə hüququnu şəxsən həyata keçirirlər) və 7-ci bəndlərində (Deputat üçün qanunla müəyyən edilmiş etik davranış qaydalarını kobud surətdə pozduqda) göstərilən hallarda qərarın MSK tərəfindən qəbul edilməsi günündən birməndətli seçki dairəsi üzrə seçilmiş deputat mandatından məhrum edilmiş sayılır. Həmin maddənin I hissəsinin 1-ci və 3-cü bəndlərində göstərilən hallarda müvafiq məhkəmənin qərarı (hökümü) olduqda müvafiq qərarın (hökümün) qanuni qüvvəyə minməsi gündən deputat mandatından məhrum edilmiş sayılır.

Seçki Məcəlləsinə dəyişiklik Milli Məclisin payız sessiyasında müzakirəyə çıxarılaçaq.

Deputat Tahir Kərimli "Yeni Müsavat"a bildirib ki, məsələ hələ təkliflər formasındadır və müxtəlif təkliflər var. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına keçənlik referendumda əlavə edildi ki, etik davranış qaydalarını pozduqda deputat mandatdan məhrum edilə bilər: "Mən o zaman da bildirmişdim ki, dünyada Azərbaycan yeganə dövlətdir ki, deputat etik davranışa görə mandatdan məhrum edilə bilər. Amma hər halda, bu məsələ ölkəmizin konstitusiyasına daxildir. Konstitusiyada varsa, mütləq digər qanunvericilik aktları ana qanunumuza uyğunlaşdırılmalıdır. Ona görə də "Deputatın etik davranış qaydaları haqqında" Qanun qəbul olundu. Bu qanunda öncə deputatın cəzalandırılma qaydaları göstərilirdi. Müzakirələr nəticəsində sözügedən qanun mücərrəd xarakterli aldı, yəni konkret cəza mexanizmləri nəzərdə tutulmadı. İndi nəzərdə tutulur ki, konkret cəza mexanizmləri qanunda əksini tapsın. Bunun üçün də müxtəlif təkliflər var. Milli Məclisin daxili nizamnaməsində müəyyən olunacaq ki, deputat hansı hallarda mandatdan məhrum edilə bilər, İntizam Komissiyası hansı qərarı verə bilər, deputat neçə dəfə xəbərdarlıqdan sonra bu cəzaya məruz qoyula bilər. Deputat dəqiq bilməlidir ki, hansı etik qaydanı pozanda mandatdan məhrum ediləcək. Bu məsələdə MSK-ya da müəyyən səlahiyyət verilməsi təklifi var. Bütün bunlar ciddi araşdırılacaq, müzakirə ediləcək. Təkliflər də var ki, deputat mandatdan məhrum edilməmişdən əvvəl Ali Məhkəmənin rəyi alınsin və Konstitusiyaya Məhkəməsi son qərarı verməsin. Çünki deputat mandatını sonda Konstitusiyaya Məhkəməsi təsdiq edir. Təkliflər hələ çoxdur və Milli Məclisin komitə iclaslarında müzakirə olunub başa çatdırılmayıb. Müəyyən dəyişikliklər olacaq".

□ **Etibar SEYİDAĞA**

"Tam şəkildə peşəkar ordu sisteminə keçmək üçün vaxt lazımdır"

"Bundan ötrü birinci növbədə qanunvericilik bazası yaradılmalıdır" - ekspert

"Dünyanın bir çox, əsasən Qərbi ölkələri peşəkar ordu sistemində malikdir. Qərbi ölkələrdə, o cümlədən ABŞ, Almaniya, İsveçrə və s. ölkələrdə peşəkarlarla yanaşı, həm də çağırışçılar hərbi xidmət keçirlər".

Hərbi ekspert, ehtiyatda olan zabit Tərlan Eyvazov bunu "Yeni Müsavat"a peşəkar ordu ilə bağlı açıqlamasında bildirdi. Qeyd etdi ki, bəzi ölkələrdə ordu sırf peşəkarlardan ibarətdir: "Çin xalq ordusu təxminən 2,5 milyon hərbiçidən ibarətdir. Təxminən milyard yanına qədər vətəndaşı olan bir ölkənin faiz etibarı ilə ordusunun əhəliyinə nisbətən az olması onun yüksək peşəkarlığa malik olması ilə bağlıdır. Məsələn, KXDR ordusunun tərkibi 5 milyondan çoxdur. Belə ki, ÇXR ordusuna çağırışçılar çox çətin müsabiqədən keçirlər. Yalnız beş nəfərdən bir nəfər bu sınaqlardan keçib orduya çağırılır. Ordunun peşəkar və çağırışçılardan təşkil olunması həmin ölkənin buna nə qədər hazır olmasından asılıdır".

Bəs Azərbaycan necə, peşəkar orduya keçə bilərmi? Hərbi ekspert deyir ki, maliyyə resursları və demografik vəziyyət Azərbaycana peşəkar ordu yaratmağa imkan verir: "Amma sual budur ki, biz ümumilikdə buna nə qədər hazırıq? Bunu

etməkdən ötrü birinci növbədə qanunvericilik bazası yaradılmalıdır. Bu isə olduqca məsuliyyətli, ağır bir işdir. Müdafiə Nazirliyi və digər güc strukturları mövcud qanunvericiliyə uyğun olan bütün imkanlardan istifadə edərək əvvəlki ordu ştat strukturunu xeyli təkmilləşdirmiş, peşəkarlaşdırmışlar. İndi manqa komandirləri çavuşlar, sürücülər, mexanik-sürücülər, tank komandirləri, tuşlayıcılar və sair hərbiçi ştat vahidlerini tutan şəxslər gizir və müddətdən artıq xidmət edən çavuşlardır. Xüsusi təyinatlılar isə bütünlüklə peşəkar hərbiçilərdir".

Ancaq T.Eyvazovun fikrincə, ordumuzun tam şəkildə peşəkar ordu sistemində keçməsi

üçün müəyyən vaxt lazımdır: "Biz Avropadan nümunə götürürük. Amma yaxşı olardı böyük dövlətçilik tarixinə malik, bizə milli, dini, məişət və mədəniyyət baxımından yaxın olan qonşu ölkələrin də təcrübəsinə istinad edərk. Bildiyiniz kimi, qardaş Türkiyə Silahlı Qüvvələri həm çağırışçılardan, həm də peşəkarlardan ibarətdir. İran İslam Respublikasında da bütün sağlam gəncləri orduya çağırırlar. Bu ölkənin Silahlı Qüvvələrinin avanqardı olan SEPAH isə əsasən peşəkarlardan təşkil edilmiş və son Suriya, İraqda baş verən döyüşlərdə biz onların yüksək professionallığının şahidi olduq. Ordumuzda son baş verən olaylardan məlum oldu ki, biz

hələ müddətdən artıq xidmət edən çavuşlar institutunu lazımi səviyyədə formalaşdırma bilməmişik. Təbii ki, bunun bir çox obyektiv və subyektiv səbəbləri var, onlar barədə aidiyyəti instansiyalara fikirlərimizi çatdırmışıq və bu yönümdə işlər aparılmaqdadır".

Hərbi ekspertin fikrincə, günün sabah elan verib peşəkar ordu sistemində keçmək mümkün deyil: "Buna vaxt, vəsait, hüquqi baza yaradılmalıdır. Amma tezliklə mövcud qanunvericilik bazası əsasında ön cəbhədə səngərdə olan 18 yaşlı gənclərin ehtiyatdan çağırılıb ciddi hazırlıq keçən müddətdən artıq xidmət keçən hərbiçilərlə əvəz edilməsi vacibdir. Təbii ki, bunun üçün çox ciddi hazırlıq işləri görülməlidir. Bu vacib tədbiri yalnız Müdafiə Nazirliyinin öhdəsinə qoymaq olmaz. Aidiyyəti dövlət orqanları bu vacib tədbiri birlikdə həll etməlidirlər. Digər bir məqamda var. Biz gənc dövlətik. Əgər birdən tam peşəkar ordu sistemində keçsək, bir müddət sonra bunu hansı hərbi kadrlarla təmin edəcəyik? Hazırda isə çağırışçı gənclər 18 ay xidmət keçib, hərbin sirlərini öyrənir, ön cəbhədə olanlar isə əsil döyüş təcrübəsi qazanırlar. Təxris olunduqdan bir müddət sonra isə peşəkar hərbi birləşmələr üçün məhz belə gənclərin arasından kadrlar seçmək mümkündür. Təbii ki, bu iş onların cəlb edilməsi üçün geniş təbliğat işi aparılmalı, məsələnin maddiyyət tərəfi cəlbədi olmalıdır".

□ **Cavid TURAN**

Xəbər verdiyimiz kimi, Amerika Birləşmiş Ştatlarda növbəti qanlı terror hadisəsi törədilib. Hadisə Texas ştatında baş verib. Məlumatla görə, kilsəyə daxil olan silahlı şəxs orada ibadət edənlərə atəş açıb. İlk məlumata görə, hadisə nəticəsində 27 nəfər həlak olub, 24 nəfər isə yaralanıb. Terror hadisəsini törədən şəxs isə polis tərəfindən zərərsizləşdirilərək öldürülüb. Qətlə törədən şəxsiyyəti müəyyənləşdirilib.

Məlumatla əsasən, baptist kilsəsinə daxil olaraq atəş açan 26 yaşlı Texas ştatı sakini Devin Patrik Kelli olub. Onun 2010-2014-cü illərdə ABŞ Silahlı Qüvvələrində hərbi xidmətdə olduğu, 2014-cü ilin mayında hərbi tribunalın qərarı ilə ordudan xaric edildiyi bildirilir.

Hazırda cinayətin motivləri müəyyənləşdirilir. Hüquq-mühafizə orqanları hadisəni terror aktı kimi qiymətləndirmir. Devin Patrik Kelli 2012-cü ildə həyat yoldaşı və uşağına hücum etdiyinə görə mühakimə olunub. O, bu hadisədən sonra pis davranışına görə Hərbi Hava Qüvvələrinin sıralarından vəzifəsi aşağı salınaraq istefaya göndərilib. D.Kellinin ötən yayda Texasdakı avoparkda mühafizəçi işlədiyi qeyd olunub.

Daha əvvəl onun 2010-2014-cü illərdə hərbi xidmətdə olduğu, 3 il əvvəl xidmətdən "rüsəvcilik"la qovulduğu və tribunala göndərildiyi bildirilib. İlk məlumatlara görə, atıcı terror təşkilatlarından heç birinə aid olmayıb.

Bu isə son zamanlar Amerikada sayı artan daha bir terror hadisəsinin dünyada ciddi səs-küy yaratmasının nümunəsidir. Son bir ay-

da biri Las Veqasda, sonuncusu isə Texasda baş verən bu terror hadisələrinin terror təşkilatları, necə deyirlər, müsəlmanlarla heç bir bağlılığı yoxdur. Bu hadisələr bilavasitə şəxsi zəmində törədilib və icraçının qarışıq, gərgin psixoloji durumunun göstəricisidir. Amma maraqlıdır ki, yerli sakinlər tərəfindən törədilən hər iki hadisəni terror aktı kimi qeydə almayıblar. Daha bir məqam isə ondan ibarətdir ki, müsəlmanlar tərəfindən törədilən terror aktları barədə xəbərlərin, şəhərlərin yayılma diapazonu olduqca geniş olur. Bu, dünyada müsəlmanlarla bağlı qorxu aurasının yayılması, müsəlmanların bir qayda olaraq terrorçu kimi qələmə verilməsi istiqamətində düşünülmüş addım sayılır.

Sözgedən tendensiyalarla yanaşı, Amerikada sayı gündən-günə artan terror olaylarının nə ilə nəticələncəyi də sual doğurur. Bunun 2001-ci ildə baş verən terroru yaradacağı, proseslərin ona doğru getməsi səslənən ehtimallar sırasındadır.

Politoloq Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, dünyanın istənilən nöqtəsində hər də-

Amerikada terror hadisələri artıb - proses hara gedir?

Arzu Nağıyev: "Ölkədə psixi təsir çox güclüdür, müharibədən qayıdan şəxslərlə o sindrom yaşanır"

Arzu Nağıyev
fə terror hadisəsi baş verəndə fokus müsəlmanların üzərinə yönəldilir. Onun sözlərinə görə, dünyada 1 milyard 200 milyon müsəlman yaşayır. Bu isə heç terror təşkilatlarının 1 faizini də təşkil etmir. Müsahibimiz bildirdi ki, istər xaç yürüşlərində, istərsə də tarix boyunca baş verən müharibələrdə dini faktordan hər zaman istifadə olunub. Politoloq fikrincə, Amerikada baş verən son terror olayı da bu qəbildəndir və istisna sayılmaz: "Bu dəfə də dini məsələdən istifadə etmək istə-

dilər. Hadisə baptist kilsəsində baş verdiyi üçün öncə yönləndirməni o istiqamətdə etdilər. Amma sonradan məlum oldu ki, terror hadisəsini törədən şəxs ağdərillidir və müsəlmanlıqla heç bir əlaqəsi yoxdur. Keçmiş hərbcidir, özü də problemlə bir həyat yaşayıb. Amma bu cür yönləndirmələrin dini zəmində hansısa qarşıdurma səbəb olacağı da şübhə doğurmur. Məsələn, İsrail KİV-ləri bir-bir terrorçunun şəxsiyyəti, dini mənsubiyyəti ilə bağlı informasiyalar yayır. Rusiya və digər maraqlı tərəflər isə

bunu açıqlamır. Terrorun artması nə qədər çox olsa, siyasi vəziyyətin gərginliyi barədə daha çox xəbərlər yayılır ki, bu da bəzi tərəflərin marağına uyğundur".

A.Nağıyev dedi ki, hazırda Amerikada sayı artan terror hadisələri ölkənin siyasi gündəminə də ciddi təsir edib. Onun sözlərinə görə, respublikaçılarla demokratlar arasında bu mövzu ilə bağlı gərgin mübarizə gedir. Daha öncə öz-bək əsilli terrorçu olayı iki tərəfin arqumentlərinin toqquşmasına səbəb olmuşdu. Belə ki, respublikaçılar Obama hakimiyyəti dönməndə kilsələrin təhlükəsizliyinin azaldığını iddia etdikləri halda, demokratlar isə bu olayı hakimiyyətin, hüquq-mühafizə və təhlükəsizlik orqanlarının səriştəsizliyinin səbəbi olaraq dəyərləndiriblər. Terrorun artması eyni zamanda ölkədə sərbəst silah satışı ilə də əlaqələndirilir.

A.Nağıyevin sözlərinə görə, silah satışına daha çox nəzarət edən Respublikaçılar Partiyasıdır: "Hətta onlardan soruşanda ki, bu qədər silah nəyə lazımdır, cavab belə verilməmişdi ki, hər bir Amerika vətəndaşı özünü qoruya bilmək üçün silah ala bilməlidir".

Ekspert hesab edir ki, son dönmə Amerikada terror hadisələrinin sayının artmasında məişət-sosial xarakterli olayların rolu böyükdür. Onun sözlərinə görə, ölkədə psixi təsir çox güclüdür: "Müharibədən qayıdan şəxslərdə o sindromlar yaşanmaqdadır. Və bu da hansısa formada özünü büruzə verir. Müharibə travması yaşamış şəxslərin psixologiyasına bu olay mənfi şəkildə təsir edir. Odur ki, baş verən hadisələri terror adlandırmaq doğrudur. Üstəlik, bu cür terrorların motivi təkəcə İslamla bağlı deyil. Ümumiyyətlə, İslam terroru anlayışı yoxdur".

□ **Sevinc TELMANQIZI**

Terror aktları başqa ölkələrə də sıçraya bilər - xəbərdarlıq

Siyasi analitikdən "Azərbaycanın müvafiq orqanları nəzarəti gücləndirməlidir" çağırışı

ABŞ-da bir həftədə iki terror hadisəsi həyata keçirildi. Çoxlu sayda insan həlak oldu. ABŞ-dakı silsilə terror başqa ölkələrə də vura bilərmi? Azərbaycan təhlükəsizlik tədbirlərini gücləndirməlidir? Bu və digər aktual suallar gündəmədir.

Bir sıra ekspertlərin fikrincə, xüsusilə ABŞ-da 26 yaşlı Devin Kelli adlı şəxsin kilsədə törətdiyi sonuncu hadisə terror yox, kriminaldır, qətlədir. Amerikada il ərzində minlərlə adam bu cür hadisələrin qurbanı olur.

Siyasi analitik Yegana Hacıyeva bildirdi ki, ABŞ son onilliklərdə silsilə terrorlara məruz qalan, məhz bu üz-

xarici siyasətində köklü dəyişikliklər edərək beynəlxalq terrorizmə qarşı mübarizəni öz xarici siyasətin əsas prioritet istiqaməti elan etmiş bir dövlətdir: "Məhz 11 sentyabr terrorundan sonra ABŞ müxtəlif regionlarda hərbi vasitələrdən istifadə ilə öz milli maraqlarına mövcud təhdidlərin nəzarət altında saxlanılmasına və milli

maraqlarının təmin edilməsinə yönəlik siyasət həyata keçirir. Ancaq zaman-zaman ABŞ-da kənar radikal dini

qrupların həyata keçirdikləri terror aktları ilə bərabər, ideoloji faktorlara söykənməyən, ABŞ cəmiyyətinin sosi-

al-psixoloji durumundan qaynaqlanan daxili terror aktlarının da şahidi oluruq. ABŞ rəsmiləri hər nə qədər bu haqda danışımlar da statistikaya görə, ABŞ-da daxili terror və onun nəticələri daha da dəhşətlidir".

Y.Hacıyeva onu da dedi ki, Azərbaycan da artıq 25 ildir Ermənistanın müxtəlif terrorları ilə üz-üzə qalıb: "Dəfələrlə Ermənistan xüsusi xidmət orqanlarına bağlı terrorçular ölkəmizin müxtəlif yerlərində qanlı terror aktları törədiblər. Odur ki, Azərbaycan milli təhlükəsizlik və müdafiə maraqlarının xarici təsirlərdən qorunmasına görə xüsusi əhəmiyyət kəsb edən məqamların, həmçinin müdafiə obyektlərinin təhlükəsizlik tədbirlərini gücləndirmək sahəsində geniş yol gəlib. Bu, daha da inkişaf etdirilməlidir. Azərbaycan tarixən olduğu kimi, sülhpərvər siyasət yürüdərk, terrora qarşı beynəlxalq mübarizəni dəstəkləyir, bu məqsədlə öz hava məkanını və hava limanlarını təmənnsiz olaraq beynəlxalq terrorçu təşkilatlara qarşı mü-

barizə koalisiyasına açmışdır. Ardınca isə qeyd etmək istədiyim daxili terror faktorudur. BMT-nin rəsmi hesabatına görə, Suriya və İraqdakı müharibələrdə Azərbaycandan olan 300-ə yaxın radikal dini qanadlara məxsus olan şəxslər vuruşur. Bir şeyi qeyd etmək istəyirəm ki, Yuqoslaviya müharibəsindən sonra Avropada qətlər törədən muzdlu qatillərin böyük əksəriyyəti milliyətçə serblər idi. Bu üzündən Azərbaycan dövlətinin Suriya və İraqda vuruşan radikal dini qruplaşmaların nümayəndələrinin geri dönməsi ilə bağlı atdığı addımlar təqdir ediləndir. Bu addımlar daha da genişləndirilməlidir. Haqqında söhbət gədən həmin radikal kütlənin ölkədə daxilində müəyyən təəsübkeşlərinin olması və onların Azərbaycan cəmiyyətinə dəki gözle görünməyən taktik hərəkətinin olması istisna deyil. Ona görə də bu sahədə daimi nəzarətə alınmalı, araşdırılmalı və bu istiqamətdə önleyici təhlükəsizlik tədbirləri alınmalıdır".

□ **Etibar SEYİDAĞA**

Azərbaycanda qiymətlərin süni şəkildə bahalaşması prosesi davam edir. İlin əvvəlindən manatın məzənnəsində azalmanın dayanması, hətta bir qədər möhkəmlənmənin gəlməsinə rəğmən, ölkədə inflyasiya prosesinin qarşısını almaq mümkün olmayıb.

Xatırladaq ki, aprel ayında bəzi ərzaq məhsulları üzrə aparılan cüzi ucuzlaşma prosesi dayanıqlı olmayıb, əksinə, cəmi bir neçə həftədən sonra yenidən bahalaşma ilə əvəz olunub. Xüsusilə əsas ərzaq məhsulları səbətinə daxil olan məhsulların qiymətində artım davam etməkdədir.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən bu ilin yanvar-sentyabr aylarında istehlak məhsullarının və xidmətlərin qiymətləri ötən ilə müqayisədə 13,9 faiz bahalaşmış. Bu zaman ərzaq məhsullarında qiymət artımı 17,9 faiz təşkil edib. Bu ilin qeyd olunan dövründə ölkə üzrə pərakəndə ticarət şəbəkəsində satılmış məhsulların dəyəri əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə cəmi 2,1 faiz artaraq 24,8 milyard manat olub. Bunun da 12,6 milyard manatını - yarıdan çoxunu ərzaq məhsulları təşkil edib. Bu isə o deməkdir ki, qiymətlərin artması ölkədə alıcılıq imkanlarını ciddi şəkildə məhdudlaşdırıb.

Qarşıdan Yeni il və Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi bayramları gəldiyini, eyni zamanda mövsümi amillərin təsiri ilə bəzi kənd təsərrüfatı məhsulları üzrə qiymətlərdə yüksəlişin indidən başladığını nəzərə alsaq, yaxın aylarda ölkədə bahalaşma prosesinin sürətlənəcəyini söyləyə bilərik. Əldə etdiyimiz məlumata görə, hələ sentyabr ayında kərə yağının qiymətində baş verən kəskin bahalaşmadan sonra bu proseslərə müdaxilə olunması barədə başlanan müzakirələr müəyyən qərarların alınması ilə nəticələnib. Hökumət strukturları əhalinin xərcləmələrində mühüm yer tutan ərzaq məhsullarının qiymətində subyektiv amillərə bağlı bahalaşmanın qarşısını almaq, həmçinin mümkün olan həddədək azalmaya nail olmaq üçün ciddi tədbirlər almaq qərarına gəliblər.

Ölkədə qiymət bahalaşmasının qarşısını hansı yollarla almaq mümkündür? Bu prosesdə hökumətin iştirakı üçün hansı rıçaqlar var? Sualları cavablandıran millət vəkili, Milli Məclisin üzvü Vahid Əhmədov bahalaşmanın davam etdiyi və əhalini böyük çətinliklərlə üz-üzə qoyduğu fikrindədir: "Bilirsiniz, qiymət artımının da obyektiv və subyektiv səbəbləri var. Obyektiv artım odur ki, kəndardan idxal olunan məhsulun mənsə ölkəsində qiyməti qalxır, gətirən də məcbur olur eyni addımı atır. Subyektiv isə odur ki, mal gətirən, yaxud daxildə istehsal edənlər bazarı bir balaca boş gören kimi qiymətləri öz bildikləri kimi qaldırırlar. Düzdür, iqtisadiyyat Nazirliyinin antiinhisar qurumu çalışır ki, subyektiv proseslərin qarşısını alsın. Amma aydın məsələdir ki, bir qurumun buna gücü çatmaz. Baxın, statistika görə, 8-9 ayda 13-14 faiz inflyasiya olub. Amma qiymətlər bu qədər artmayıb axı - elə məhsullar var ki, 2-3 dəfə bahalaşır. Yeni qiymət siyasətində qeyri-müəyyənlik var".

bazara çıxarmaqla vəziyyəti tənzimləyirdi. İndi belə rıçaq yoxdur, onları yaradanadək bazara nəzarətin digər effektiv metodlarını tətbiq etmək lazımdır".

V.Əhmədovun sözlərinə görə, inzibati yollarla qiymətləri aşağı salmaq effektiv metod deyil: "Bu, qısa müddətə effekt versə də, sonra daha böyük bahalaşmaya səbəb

"Hökumət bahalaşma ilə ciddi mübarizəyə başlamalıdır"

Vahid Əhmədov: "Qiymət artımları ilə bağlı hərtərəfli analiz aparılıb, səbəblər dəqiq müəyyənləşdirilməli və ona uyğun tədbirlər həyata keçirilməlidir"

V.Əhmədov məsələni bir daha Milli Məclisdə qaldırmaq niyyətindədir: "Əgər ölkədə rəsmi statistikada olduğu qədər aşağı inflyasiya olubsa, qiymətlər nədən bu qədər bahalaşır, istənilən vaxt qiyməti qaldırırlar? Bu, çox ciddi məsələdir. Ölkədə qiymət siyasəti çox zəif həyata keçirilir. Bazar iqtisadiyyatı o demək deyil ki, kim nə qiymət istəyir onu qoysun. Qiymətlər üzərində nəzarət sistemi qurulmalıdır".

Millət vəkili bildirir ki, qiymət artımları ilə bağlı hərtərəfli analiz aparılıb, səbəblər dəqiq müəyyənləşdirilməli və ona uyğun tədbirlər həyata keçirilməlidir: "Araşdırılmalıdır ki, idxal məhsulları mənsə ölkəsində necəyədir, burada hansı səbəbdən qiyməti bahalaşır? Yerli məhsuldursa, yerli xammalla istehsal olunursa, yaxud xaricdən xammal gətirirsə, bu, amillər qiymətə nə qədər təsir edir və sair. Məsələn, bir toyuq istehsal edirsə, onun maya dəyərini hesablamalıdır ki, 1 manata başa gəlsə, onu 2 manata satırsa, soruşmaq lazımdır ki, niyə bu qədər baha satırsan. Bazar iqtisadiyyatı deyib bazarı özbaşına buraxmaq olmaz. Əvvəllər dövlətin əlində bazara müdaxilə üçün rıçaqlar vardı: hansı məhsulun qiyməti artırdısa, qiyməti artırdısa dövlət həmin məhsuldan

bazara çıxarmaqla vəziyyəti tənzimləyirdi. İndi belə rıçaq yoxdur, onları yaradanadək bazara nəzarətin digər effektiv metodlarını tətbiq etmək lazımdır".

V.Əhmədovun sözlərinə görə, inzibati yollarla qiymətləri aşağı salmaq effektiv metod deyil: "Bu, qısa müddətə effekt versə də, sonra daha böyük bahalaşmaya səbəb

"Hökumət bahalaşma ilə ciddi mübarizəyə başlamalıdır"

Vahid Əhmədov: "Qiymət artımları ilə bağlı hərtərəfli analiz aparılıb, səbəblər dəqiq müəyyənləşdirilməli və ona uyğun tədbirlər həyata keçirilməlidir"

Vahid Əhmədov: "Qiymət artımları ilə bağlı hərtərəfli analiz aparılıb, səbəblər dəqiq müəyyənləşdirilməli və ona uyğun tədbirlər həyata keçirilməlidir"

dayanır. Hökumətin əlində kifayət qədər alətlər var: qısamüddətli dövrdə vergi və gömrük rüsumlarında azalmalar mümkündür. Məsələn, Əlavə Dəyər Vergisinin müvəqqəti olsa 18 faizdən 10-12 faizə salınması mümkündür - bu, qiymətlərə dərhal təsir edəcək. Daha sonra Azərbaycanda gömrük rüsumları 0-15 faiz aralığında dəyişir, lakin konkretlik yoxdur. Gətirilən məhsulların çox böyük əksəriyyəti maksimum səviyyədə - 15 faizlə rüsumu cəlb olunur. Burada məmurların şəxsi yanaşması, münasibəti rol oynayır. Amma konkretlik olarsa, hər məhsul üzrə rüsum faizi dəqiq müəyyənləşdirilsə, bu, qiymətlərə ciddi təsir göstərər".

N.Cəfərlinin fikrincə, uzunmüddətli dövrə hesablanmış antibahalaşma tədbirlərindən biri ölkədə yeni istehsal sahələrinin qurulması ola bilər: "İdxaldan asılılığı minimuma endirmək üçün real tədbirlər hazırlayıb həyata keçirmək lazımdır. Bu, daha uzunmüddətli dövr üçün bahalaşmanın qarşısını almağa imkan verir. Bundan da başlıca addım sağlam rəqabətin təmin olunmasıdır: bazarda oyunçu nə qədər çox olarsa, biznes üçün bərabər hüquqlar nə qədər yüksək səviyyədə təmin olunarsa, qiymətlər bir o qədər sabit qalar. Belə olarsa, nə idxalçı, nə də istehsalçı məhsuluna əsassız baha qiymət müəyyənləşdirə bilməz".

Ekspert hesab edir ki, sərt inzibati yollarla bazara müdaxilə effektiv yol deyil: "Qiymətlərin dövlət tənzimlənməsi sovet dövründə olduğu kimi, qara bazar və alverçilərin meydana çıxması deməkdir. Buna görə də dövlət bazarda yalnız ədalətli hakim rolunu oynayaraq, hamıya bərabər şərait yaratmalıdır".

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfərli bahalaşmanın qarşısını almaq üçün qısamüddətli və uzunmüddətli dövr üçün tədbirlərin həyata keçirilməsini zəruri sayır: "Bizdə qiymətlərin bahalaşmasının əsas səbəbi idxaldan asılılıq

dır. Əksər məhsulların yerli istehsalı çox aşağı səviyyədədir, tələbatın böyük hissəsi idxalla təmin olunur. Buna görə də xaricdə qiymət artan kimi daxildə də bahalaşma gedir. Digər mühüm səbəb, illərdir dediyimiz kimi, istehlak bazasında sağlam rəqabət mühitinin olmamasıdır. Bunun da kökündə korrupsiya və müxtəlif məmurların iqtisadiyyata təsiri

Məmurların himnə etinasızlığı - səbəb nədir?

Sabir Rüstəmxanlı: "Heç kimi saymırlar, özlərini bu millətdən hesab etmirlər, ona görə də himnə belə etinasız yanaşırlar"

Fazil Mustafa: "Çox insanlar hələ də himnin tam mahiyyətini anlamır, himnə necə münasibət bəsləməyi bilmirlər"

Himn dövlətin simvollarından, atributlarından biridir. Hər bir dövlətin öz himni var. Milli himnimizin yaranması ilə bağlı hələ 1920-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Nazirlər Şurası qərar qəbul edib və bu məqsədlə Xalq Maarif Nazirliyi müsabiqə elan edib. Lakin Xalq Cümhuriyyətinin süqutu Azərbaycanın milli himnini qəbul etməyə imkan vermədi. Yalnız 1992-ci il mayın 27-də Milli Məclis "Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında" Qanun qəbul etdi. Qanuna əsasən 1919-cu ildə dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəyov və şair Əhməd Cavad tərəfindən tərtib edilən "Azərbaycan marşı" Azərbaycanın Dövlət himni kimi təsdiq edildi. Bu gün isə təəssüflə qeyd etmək lazımdır ki, bəzi dövlət məmurları, millət vəkili, yüksək vəzifəli şəxslər tədbirlərdə himn səslənən zaman onu oxumağa cəhd göstərmir. Sadəcə, ayaq üstə dinləyib, sonda alqışlamaqla kifayətlənirlər.

Lakin digər ölkələrdə, xüsusən də qardaş Türkiyə dövlətində məmurlar dövlət himnəyə çox böyük sayğı ilə yanaşırlar. Türkiyədə himn səslənəndə təkə ayağa qalxıb, sayğı duruşu göstərmək yetərli sayılır. Ən yüksək vəzifəli şəxslərdən tutmuş, ən sadə vətəndaşa qədər hər kəs öz himnəyə layiqli sayğı nümayiş etdirir, sonadək ifa edir. Məlumatla görə, bu ölkədə şagird himni oxuya bilməyəndə onu sinifdən xaric edirlər.

Qeyd edək ki, milli himnimizin bərpa olunması 1991-1992-ci illərdə türkoloq-alim, parlamentin elm, təhsil və mədəniyyət komissiyasının sədri Firudin Cəlilovun rəhbərliyi altında həyata keçirilib. Himnə olan sayğısızlıqla bağlı Firudin Cəlilov açıqlamalarının birində bildirmişdi:

"Milli himnimizin ifa olunması yarıtmaz haldadır. Bu məsələdə dövlətçilik prinsiplərini əsas götürüb milli himnimizə böyük məhəbbət hissi aşılamaq, hətta yerli gəlsə, bu yolda radikal addımlar atmalıyıq".

Ötən il ABŞ səfirliyinin əməkdaşı Stefan Gaysinin ABŞ-in müstəqilliyinin elan olunmasının 240-cı ildönümü ilə əlaqədar bu ölkənin Bakıdakı səfirliyinin keçirdiyi rəsmi qəbulda dövlət himnimizi oxuması böyük maraq doğurmuşdu. Çünki ABŞ səfirliyinin əməkdaşından fərqli olaraq əksər yerli məmurlar öz milli himnini oxumaqdan çəkinirlər. Bəs səbəb nədir, məmurlar, deputatlar dövlətimizin rəmzi olan himnimizin sözlərini bilmirlər, ya sadəcə, onu oxumağı özlərinə siğışdırmaq istəmirlər? Ümumiyyətlə, protokol qaydada himni oxumaq kimi bir qayda varmı?

Xalq şairi Sabir Rüstəmxanlı mövzu ilə bağlı danışarkən "sevirlər, oxumurlar" - deyər qeyd etdi: "Heç kimi saymırlar, özlərini bu millətdən hesab etmirlər, ona görə də himnə belə etinasız yanaşırlar. Yad kimi sadəcə dinləyirlər. Buna nə iza-hat verənsən?"

Müstəqilliyin yarandığı illərdə məmurlar, millət vəkili himni oxuyurdular. Amma indi tam bir etinasızlıq var. Təkcə himnə deyil, milli atributlara, dilə, tarixinə, ədəbiyyatına etinasızlıq var. Şahidi oluruq ki, bəzi məmurlar öz dilini əcnəbi kimi bilirirlər. Danışıqlarına baxanda elə bilirsən ki, sanki əcnəbidirlər. Dərslərdə tarixi, xeritəni saxtalaşdırırlar, Qarabağ sözü dilinə gəlmir, Cənubi Azərbaycan mövzusu ümumiyyətlə onların gündəmində yoxdur və sairə. Vətən onlar üçün ancaq qazanc mənasında yaxşıdır.

Protokolda belə bir qayda yoxdur. Bunu kağıza yazmaq lazımdır deyil ki, insanda heysiyyət, milli ləyaqət, qeyrət, vəzifə məsuliyyəti deyilən bir hiss olmalıdır".

Millət vəkili Fazil Mustafa da himni oxumayan məmurları qınayıb:

"İnsanları nəyə məcbur etmək doğru deyil. Ən azından insanlar düşüncələri, dünyagörüşləri ilə bunu etməyə borcludur."

Müstəqilliyin ilk illərində vətənpərvərlik daha güclü idi. İndi isə bu sahədə sənətimiz var. Ümumiyyətlə, bir tendensiya olaraq bu istiqamətdə müəyyən natamamlıqlar var. Çox insanlar hələ də himnin tam mahiyyətini anlamır, himnə necə münasibət bəsləməyi bilmirlər". Millət vəkili də protokolda himni oxumaq kimi bir məcburiyyət olmadığını, bunun, sadəcə, mənəvi məsələ olduğunu vurğuladı.

"Böyük oktyabr"ın 100 ilini ürəkdən qeyd edən varmı?..

Hüseyinbala SƏLİMOV

Sovet dönmündə bu günü xüsusi qeyd edər, böyük paradlar təşkil edər və gurultulu iclaslar keçirərdilər...

İnsanlar da həmin paradlarda və icaslarda özlərinin kommunist ideallarına və bu idealların yer üzündəki qoruyucularına - partiya və dövlət boslarına sədaqətlerini nümayiş etdirərdilər...

Güman, artıq təxmin etdiniz - bəli, söhbət Oktyabr inqilabından, onun yüz ilindən və təqvimdəki 7 noyabrdan gedir...

Yüz il... Bir əsr... Bir dəfə oxumuşdum ki, K.Marks dünyanın ən çox araşdırılan və öyrənilən mütəfəkkirlərindən olub. Bunu dəqiq bilmirəm, amma ehtimal edirəm ki, Oktyabr inqilabı da çox öyrənilən, araşdırılan tarixi hadisələrin sırasında heç də axırıncı deyil...

İndi bütün bu tədqiqatların xülasəsini vermək fikrindən çox uzaqam. Əslində bunu ətraflı şəkildə etmək heç mümkündür deyildir. Bircə fikri deyəcəm ki, artıq hamı, hətta rusların özü də Oktyabr inqilabından deyil, çevrilişindən danışmağa üstünlük verir, ən azı ona görə ki, bolşeviklərin necə hakimiyyətə gəlməsi və ən əsası da hakimiyyətdə necə qalmasının təfərrüatları ümumi şəkildə olsa da hətta peşəkar tarixçi olmayanlara, adı insanlara belə yetərinə bəllidir.

Bu səbəbdən də düşüncəm ki, Oktyabrın 100 ili öz vətənimdə də - Rusiyada da təm-təraqla qeyd edilməyəcək. Mümkündür ki, solçular və əski kommunistlər kiçik yürüşlər edəcək, amma daha atəşfəşanlıq və gurultu olmayacaq.

Çünki indiki Rusiya siyasi istəbışmentini də sovetlərin daha çox imperialist məzmunu, sovet imperiyasının coğrafi hüdudları və onun keçmiş qüdrəti cəlb edir. Digər səbəbi budur ki, hətta sovetizmin ən qatı tərəfdarları belə anlaşırlar ki, keçmiş qaydalara qayıtmaq, xüsusən də yenidən planlı-sovet iqtisadiyyatına üz tutmaq yenəcə özünə gəlmiş rus iqtisadiyyatını məhv sürükləmək, böyük sosial kəlakizmlərə yol açmaq və hər şeyi nəhəng ölkənin iqtisadi kollapsı ilə bitirmək demək olardı...

Rusiyanın siyasi palitrasını birləşdirən ümumi cəhət var - üzde olan, sözü eşidilən siyasətçilərin hamısı imperialistdir! Amma onlar da dərk edirlər ki, rus imperializminin dirçəlişi daha kollektivizm və planlı - dövlət iqtisadiyyatından yox, bazar iqtisadiyyatından keçir, - hərçənd ki, bu ifadəyə hələ də alışa bilmirlər...

Başqa səbəb də var: əsl azad bazar iqtisadiyyatını, azad rəqabəti heç də hamı sevməsə də, varlı-karlı olmağı xoşlamayan tapılmaz yaqın...

Nəinki Rusiyada, əski sovet məkanının böyük kəsimində irili-xırdalı məmurların böyük bir hissəsi kommunist keçmişli insanlardır və açığı, indiki qaydalar və çağdaş reallıqların yaratdığı üstünlüklər onların daha çox üreyincədir, nəinki sovet prinsipləri!..

Sovet quruluşu onlara nə verirdi? Xüsusi təyinatlı mağazalardan alış-veriş etmək, ildə bir dəfə hansısa ölkəyə imtiyazlı turist səfəri və s. və i...

Bütün bunlar indi onlara lazımdır? İstəsələr, həmin mağazalardan yüzünü açarlar, özü də tək öz ölkələrində yox! İstəsələr, səhər yeməyini bir, naharı başqa, şam yeməyini isə üçüncü ölkədə edərlər!..

Bunların qarşılığında sovet imtiyazları bir dilənçi payı kimi görünürmü? Ona görə də daha heç kim, o cümlədən də Rusiyanın özündəki G.Züqanov kimi kommunist bosları da sidqi-ürəkdən keçmiş qaydaların qayıtmasını istəmir, çünki onlar da artıq sərvətin və mülkiyyətin nə olduğunu biliblər...

Bəli, bəzi insanlar arasında və hətta bəzi ölkələrdə müəyyən sovet nostaljisi hələ də var. Amma bunlar kimdir? İlk növbədə yeni reallıqlara uyğunlaşa bilməyənlər, "həssas sosial" qruplar - təqaüdcülər və bu qəbildən olanlar...

Eləcə də bəzi əski sovet ölkələri var ki, Rusiyanın oyunları ucubandan hələ də problemlər yaşayır və stabil inkişaf xəttinə keçə bilmirlər. Bunlar da ilk növbədə Azərbaycan, Gürcüstan, Moldova və Ukrayna kimi separatizm problemləri yaşayan ölkələrdir və kimse üçün sirr deyil ki, bu separatizm ocaqlarını da Rusiya himayə edir.

Sovet dövrü rus siyasətçilərinin yadına həm də bu səbəbdən düşür. Bir də görürsən, V.Jirinovskiyə dedizdirirlər ki, məsələn, Qarabağ probleminin həll edilməsi üçün Azərbaycan və Ermənistan yenidən rus imperiyasının tərkibinə qatılmalıdır!..

Özümüzdə də bəzən qayıdırlar ki: "Sovet vaxtı belə şey yox idi! Erməni, ya azərbaycanlı - hamı dinc və fəraqat yaşayırdı!..."

Amma belə deyənlər bir detali unudurlar: bəlkə elə bütün bu münaqişələr - Qarabağ, Abxaziya, Osetiya, Dnestr və Şərqi Ukrayna münaqişələri ondan ötrü yaradılıb və ona görə dəstəklənir ki, azərbaycanlılar, gürcülər, moldovanlar və ukraynalılar gec-tez razılaşmalı olsunlar ki, milli müstəqillik onları deyil, yaxşısı, salamatı elə Rusiyanın təpiyi altında olmaqdır.

Vaxtaşırı Azərbaycanın işğal olunmuş torpaqlarını pul qarşılığında azad etmək imkanlarının olması barədə yazılar dərc olunur. İddialar var ki, böyük valyuta ehtiyatlarına malik olan Azərbaycan xarici borcu 7 milyard dolları aşan işğalçı ölkəyə qarşı hərbi potensialını belə işə salmadan, müəyyən vəsaitlərdən keçməklə də Qarabağı qaytara bilər.

Belə yanaşma da var ki, əslində böyük həcmli pulların xərclənməsinin müqabilində, yeni itkilər hesabına torpaqları geri qaytarmaqdansa, elə Rusiyanın əlində oyuncağa çevrilmiş işğalçıyı pulla da ələ almaq, torpaqların qaytarılmasına nail olmaq məqbul variantdır. Xatırladaq ki, hələ bir neçə il əvvəl Rusiyanın politrus.com portalı Azərbaycanın Dağlıq Qarabağı geri almaq üçün Ermənistanı guya 5 milyard dollar təklif etdiyi barədə iddia irəli sürmüşdü. O da iddia olunurdu ki, Sərkisyan 10 milyard dollara razılıq, üstəlik, vəsait ildə 3 milyard olmaqla bir neçə mərhələdə köçürüləcək. Bunun əvəzində isə Ermənistanın 2015-ci ilin sonuna qədər Qarabağdan bütün hərbi birləşmələrini çıxarmalı və beynəlxalq təşkilatların sülhməramllarının nəzarətinə verməli olduğu qeyd edilirdi. Düzdür, elə o zaman Ermənistan Prezident Administrasiyasındakı mənbə Azərbaycanın Qarabağ üçün İrəvana pul təklif etdiyi iddialarına reaksiya vermişdi və bu barədə heç bir danışıqın aparılmadığını bildirmişdi. "Qarabağ nə 5, nə 10, nə də 50 milyard dollara verilə bilməz", - erməni mənbə iddia etmişdi.

Düzdür, Ermənistanın fəlakətli durumda olması təbii ki, bu ölkədən oyuncaq kimi istifadə edənləri o qədər də maraqlandırmır. Lakin gərçəklik budur ki, Ermənistan sözügedən yazıların dərc olunduğu 3 il əvvəlki ilə müqayisədə daha ağır durumdadır. Belə ki, rəsmi məlumata görə, ölkədəki fəlakətli vəziyyətə görə hər il 12 min erməni gənc Ermənistanı tərk edir, boşanmaların artması, evlənmələrin sayının, əksinə, azalması halında əhalinin sürətlə azalması müşahidə olunur. Düşmənlər ölkə hətta ordunu komplektləşdirmək problemi ilə də üz-üzə qalıb və çıxış yolu kimi tələbələrini çağırışdan möhlət hüququnun ləğvinə əl atdı. Azərbaycana gəldikdə, Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolunun çəkilişindən sonra Ermənistanın təklənməsi, iri layihələrdən kənar qalması bu ölkənin daxilində də ciddi müzakirə olunur. Üstəlik, Rusiyanın Azərbaycanla sıx iqtisadi əlaqələr qurması İrəvanı da hansısa yollarla Bakının iş-tirəki ilə reallaşan layihələrə qoşulmağa sövq edir. Ancaq Azərbaycanın şərti dəyişilməzdir: torpaqların azad olunması halında birgə əməkdaşlıq mümkün sayılır. Belə olan təqdirdə Qarabağın iş-

ğaldan azad olunmasının qarşılığında maliyyə əldə etməsi Ermənistanın uduşu olardı. İşğalçı ölkə hətta silahı da Rusiyadan 200 milyon kredit almaqla əldə etməyə çalışırsa, durum bəllidir.

Ermənistanın işğalçılıq siyasəti nəticəsində Azərbaycana vurulan zərərin miqdarı hələ doğru-dürüst müəyyənləşməyib. 2016-cı ildə bildirildi ki, Azərbaycana dəymiş

və dövlətdən taladığı pullardan bir qəpik də "Artsax"a yatırmayıb. Əvəzində o, öz biznesini hətta Afrikada (Ermənistan və "Artsax"ın keçmiş prezidentinin sevimli ov məkanı) inkişaf etdirməyi üstün bilib..."

Əgər keçmiş prezident 4 milyard mənimseyibse, şübhəsiz ki, hazırkı cani-prezidentin Azərbaycana vurduğu zərər qat-qat artıqdır.

yonlar işğaldan azad ediləndən sonra Azərbaycanın cənub sərhədinin Rusiya ilə birgə qorunması və sair - müqabilində bazarlığa getmək təklifi irəli sürə bilər. Amma burada əsas məqsəd Qarabağ probleminin tam və etibarlı həlli yox, Azərbaycanın Avrasiya İttifaqına və digər bu kimi qurumlara salmaq məqsədi daşdığından, sonradan müstəqilliyimizə təhdidlərin artması və

Qarabağı pul qarşılığında azad etmək mümkündürmü...

Deputat digər variantı daha uğurlu sayır; Əli Məsimli: "Azərbaycan işğal olunan ərazisindəki talanlarla bağlı Beynəlxalq Arbitraj Məhkəməsi mexanizmindən istifadə etməlidir"

bəlkə də bir müddətdən sonra Qarabağ probleminin daha da mürəkkəbləşməsi ilə sonunclanmış olar. Qarabağ probleminin beynəlxalq hüquq normaları, BMT TŞ-nin məlum qətnamələri əsasında və digər mühüm sənədlərdə göstərilən qaydada Azərbaycanın xeyrinə ədalətli və etibarlı həlli bir tərəfdən, bu regionda maraqları olan ölkələrin ortaq məxrəcə gəlməsi, ya da Rusiyanın demokratikləşməsindən, ya da ki, zəiflərin başının öz daxili problemlərinə qarışmasından, digər tərəfdən isə Azərbaycanın güclü iqtisadiyyat - güclü ordu tandemindən keçir".

Deputat torpaqlarımızı pul ilə azad etmək təklifini irəli sürməyi yox, işğalçı bütün sahələrdə cəzalandırmağı, Qarabağdakı talanlarla bağlı Ermənistanın beynəlxalq məhkəmə önündə cavab verməsini zəruri sayır. Ə.Məsimli qeyd etdi ki, işğal nəticəsində Azərbaycan dəyən ziyanın hesablanması istiqamətində xüsusi hökumət qərarına əsasən qrup çoxdan yaranıb və bu sahədə hesablamalar aparılıb: "Fikrimizcə, həmin rəqəmləri bir də dəqiqləşdirməyə ehtiyac var. Azərbaycanın işğal olunan ərazisindəki talanlarla bağlı Beynəlxalq Arbitraj Məhkəməsi mexanizmindən istifadə etmək yaxşı olar. Çünki indiyədək bu problemlə bağlı bütün qurumların qərarları BMT TŞ-nin məlum qətnamələri və ondan da güclü qərarların hamısı bizim xeyrimizədir. Səriştəli xarici mütəxəssisləri də cəlb edib, güclü bir sənəd hazırlamaq və məhkəməyə təqdim etmək olar".

□ Cavid TURAN

Müxalifətin bu ilki "payız hücumu" Milli Şuranın son üç mitinqi və Müsavat Partiyasının noyabrın 3-də Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin qarşısında keçirdiyi piketdən ibarət oldu.

AĞ Partiya başqanı Tural Abbaslı xalqın müxalifətə olan ümidinin qırıldığını təkid etiraz aksiyalarının sübut etmədiyini düşünür: "Bu mövzunu analiz etdikdə hansısa partiya və təşkilatların adının çəkilməsi ilə müzakirələr

raz elektoratını ölçürsə çox yanılır".

Partiya başqanı gün-gündən kimlərsə ucubatından xalqın dəyişikliklərə inamının öldüyünü qeyd etdi: "Müxalifət 25 ilə yaxındır ki, eyni simalarla

müxalifətin bir hədəfi var, o da varlıqlarını sürdürmək cəhdi. Yəni mübarizə hakimiyyətə gəlmək mübarizəsi və ya xalq mübarizəsi deyil. Mübarizə var olmaları uğrunda. Çünki özləri də anlayırlar ki, bu gedişlə çox ya-

Əsrdən uzun çəkən gün - 7 noyabr

Xalid KAZIMLI

Bu gün Rusiyada baş verən bolşevik inqilabından düz 100 il keçir. 1991-ci ilə qədər bu hadisəni "Böyük Oktyabr Sosialist İnqilabı" adlandırır, az qala dünyanın yarısında təntənəli şəkildə qeyd edirdilər.

Ondan sonra vəziyyət dəyişdi. Arxivlər açıldı, 1917-ci ilin fevralından oktyabrına (yeni təqvimlə noyabra qədər) qədər Rusiyada, Sankt-Peterburq şəhərində baş verən hadisələrə dair həqiqət tam çıpaqlığı ilə üzə çıxdı.

Belə olduqda "Böyük Oktyabr Sosialist İnqilabı"nın adı da dəyişdi, "oktyabr çevrilişi", "bolşeviklərin hakimiyyəti zorla ələ keçirməsi" adlandırıldı.

Bu variant həqiqətə daha yaxın idi. Əsl inqilab həmin ilin fevralında baş vermişdi. Ölkənin siyasi qüvvələri çar mütəqqiyətini devirmişdi. Amma sonradan bolşeviklər bunun adını "fevral burjua inqilabı" qoymuşdular.

100 il əvvəl bu gün isə bolşeviklər digər siyasi qüvvələrdən daha qətiyyətli və məqsədyönlü tərpənərək hakimiyyəti ələ keçiriblər.

74 il davam edən, kütləvi qətlərlə, milyonlarla qurban aparan aclıqlarla, 50 milyondan artıq insanın Sibirə, Arxangelskə, SSRİ-nin dörd bir tərəfində güllələnməsi və dustaq edilməsi ilə müşayiət olunan "fəhlə-kəndli hökuməti"nin ömrü belə başlayıb.

Fevral burjua inqilabı Rusiya boyda azman bir ölkənin effektiv idarə olunmaması, zülmün, haqsızlığın ərşə dirənməsi, milyonlarla insanın səfalet içində olması üzündən baş vermişdi.

Oktyabr çevrilişi isə ikihakimiyyətliyin, daha dəqiqi, hakimiyyətsizliyin yaratdığı boşluğu doldurmaq, ortalığı sarmış xaosu son vermək üçün zəruri olmuşdu.

100 il əvvəl bu gündən başlayan və bir neçə il davam edən vətəndaş müharibəsində isə bolşeviklər ona görə qalib gəldilər ki, xalq kütlələrinə böyük vədlər verirdilər, "torpaq kəndlilin, fabrik-zavod fəhlənin olacaq" deyirdilər.

Bir də bolşeviklər daha qəddar, daha amansız və qətiyyətli idilər, düşməne, hətta mövqeyini müəyyənləşdirə bilməyənlərə rəhm etmək söhbəti yox idi. Leninin məşhur əmrlərindən biri beləydi ki, bütün düşmənləri, o cümlədən eserləri, anarxistləri, menşevikləri, ağqvardiyaçıları, çar məmurlarını, tacirləri, avaraları, fahişələri, tərəddüd edənləri güllələmək lazımdır.

Bolşeviklər elə də edirdilər. Onların qəddarlığını və kütləvi qətlərlə müşayiət olunan əməliyyatlarını yalnız indiki dövrdə İŞİD-in törətdiyi əməllərlə müqayisə etmək olar.

100 il əvvəl intəhasız rus çöllərində əsən qırmızı terror rüzgarından dünyanın xəbəri yox idi. Bir neçə güclü dövlət isə baş verənlərdən az-çox xəbərdar olsa da, bolşevikləri durduracaq gücdə, istəkdə deyildilər.

Beləcə, dünyada analoqu olmayan bir dövlət quruldu. O, heç də sırf fəhlə-kəndli hökuməti olmadı. Başlanğıcda onu da yaxşı təhsil almış, burjua keçmişli olanlar idarə edirdilər.

Sonra fəhlə-kəndli balaları bir az güclənərək "burjuya keçmişli malik" kadrları təmizlədilər, özləri "burjuyalaşmağa" başladılar.

Daha sonra bu "alovlu inqilabçılar" da ikinci nəsl "inqilabçılar" məhv etməyə başladılar. Tam 20 il bu sayaq partiyadaxili qırğınlarla, "təmizləmələr"lə, "inqilabçı-əks-inqilabçı" qovğalarıyla davam etdi. Araya müharibə düşdü, "öz balalarını yeyən inqilab" gücünü ön cəbhəyə verdi.

Müharibədən sonra "təmizləmə"lər, ikinci repressiya dalğası şiddətlənməkdəyken, Stalin öldü, bolşeviklər bir qədər yumşaldı, mülayimləşdi.

Xruşşov "sosialist inqilabı"nın bayrağını göylərə qaldırmaq, o zamanın ən öndəgedən dövləti olan ABŞ-a çatmaq və onu ötmək əzmindəyken, Kremldə saray çevrilişi oldu, onu devirdilər.

Brejnev gəldi, özü ilə bərabər bir sakitlik, sabitlik gətirdi. Sonra bu sabitlik durğunluğa çevrildi. Bolşeviklər toplantılar keçirir, hey danışır, özlərini öyür, kağız üzərində hər şeyin əla olduğunu sübut edirdilər. Mağazalarda ət, yağ, geyim şeyləri tapılmırdı. Əvəzində hamı ürkədən inanırdı ki, nə yaxşı 1917-ci ilin 7 noyabrında Böyük Oktyabr Sosialist İnqilabı olub, yoxsa millət acından qınırlar, kölə kimi yaşayardı.

Qorbaçov dövlət başına gələndə ilk dəfə bağlı arxivlərə əl uzandı, bir sıra həqiqətlər üzə çıxdı və davam etdikcə etdi. Məlum oldu ki, dövləti və cəmiyyəti idarə etməyin nəinki ən yaxşı yolu bu deyil, hətta ən pisi budur.

Sonra o süni yaradılmış, heç bir ciddi elmi-siyasi konsepsiyaya, əsaslara malik olmayan dövlət dağıldı.

Aradan 100 il keçib, Rusiya başda olmaqla keçmiş SSRİ-yə daxil müttəfiq respublikaların əksəriyyəti hələ də normal dövlət idarəçiliyinin nə olduğunu bilmir.

Hələ də yeni bir "rus inqilabı" törətmək, "yeni böyük dövlət" qurmaq arzusuyla yaşayanlar var.

Bu gün babalarımızın, atalarımızın, özümüzün ömrünü yemiş həmin "inqilab"ın 100-cü ildönümüdür.

Müxalifətin "payız hücumu" - qazanan iqtidar oldu...

Tural Abbaslı: "Hakimiyyət rəqibinin bacarıqsız müxalifət olması üçün onların yaşamasını təmin edir"

Müxalifətin "payız hücumu"nda qazanan tərəfin isə demokrat düşərgə deyil, iqtidar olması haqda daha çox müzakirələr açılır.

Bu aksiyaların daha çox hakimiyyətə sərf etdiyini düşünənlər çoxluq təşkil edir. Həm müxalifətin gücünü öyrənmək, həm də Avropaya demokratiya nümunəsi göstərmək baxımından ölkə iqtidarının bu aksiyalardan uduşla çıxdığı göz önündədir. Çünki müxalifət bu aksiyalarla rəqibinə ciddi təsir edə bilmedi, etirazçıları da bir araya gətirmək gücündə olmadığını göstərdi. Hakimiyyətin bu aksiyalarla bağlı davranışları da ciddi suallar yaradır. Belə ki, iqtidar Milli Şuranın hər üç mitinqinə tərəddüd etmədən icazə verdi, aksiyalara da ciddi maneələr yaratmadı, hətta Müsavatın icazəsiz aksiyasına da ciddi bir maneə olmadı. Əvvəlki icazəsiz aksiyaların başlamasına belə imkan verməyən hakimiyyət müsavətçilərin "İçərişəhər" metro stansiyasının qarşısından BŞİH-in önünə qədər getmələrinə şərait yaratdı. Doğrudur, sonda piket dağıldı, saxlanılanlar oldu, lakin onlar polis bölməsində bir saatdan artıq qalmadılar.

Adətən sosial narazılıqlar olan vaxt aksiyalar uğurlu alınır, iştirakçıların sayı da kifayət qədər yüksək olur. Amma üç icazəli, bir icazəsiz aksiyada bunun şahidi olmadıq, əksinə, aksiyalar azalan xətlə getdi. Sonda da Milli Şura mitinglərini müvəqqəti dayandırmağa məcbur oldu. Bu proseslər göstərdi ki, vətəndaşlar müəyyən sosial çətinlikləri, narazılıqları olsa da, müxalifətə də etimad göstərmirlər.

apanılmasının tərəfdarı deyiləm. Çünki mövzu konkret dairə ətrafında daralır və deyilənlər daha çox qərəz kimi görünür. Artıq 25 ilə yaxındır ki, heç bir uğur əldə edə bilməyən ənənəvi və köhnəlməmiş müxalifətin hamısına xalqın inamı və ümidi itib. Xalqın bu kəsimə münasibətinin göstəricisi yalnız kütləvi etiraz aksiyalarında üzə çıxmır, bu etimadsızlıq siyasətin hər çalarında, bütün siyasi proseslərdə özünü bariz şəkildə göstərir. Mən deməzdim ki, bugünkü hakimiyyətin köhnəlməmiş müxalifətin gücünü öyrənməsi üçün belə tədbirlərə ehtiyacı var. Əvvəldə də qeyd etdiyim kimi, artıq 25 ilə yaxındır ki, bu hakimiyyət və müxalifət yerində qalır, bu da o deməkdir ki, hakimiyyət bunların gücünü, xarakterini, riskə getmək bacarığını, təşkilatçılıqlarını və s. çox gözəl bilir. Bu iki kəsim artıq bir-birilərinə öyrəşiblər və onlara bir-birilərinin rəqibi olmaq sərf edir. Bu razılaşdırılmış oyunda bir uduzan var, o da xalq və onun ümidləridir. Müxalifətin gücünü bu aksiyalarla ölçmək düzgün deyil. Həmçinin müxalifət dedikdə 2-3 potensialı itirmiş təşkilat və partiyaları nəzərdə tutmaq doğru deyil. Xalqın içində protest elektoratı kifayət qədər çoxdur və güclüdür. Sadəcə olaraq, bu elektorat bu gün köhnəlməmiş müxalifətə artıq inanmır və onu öz sözcüsü hesab etmir. Buna görə də onların heç bir addımında onlarla olmur. Əminəm ki, xalqın bu kəsiminin etimadını qazanan siyasi qüvvə meydana çıxan kimi vəziyyət fərqli olacaq. Əgər hakimiyyət də bu aksiyalarla eti-

xalqa hər dəfə eyni sözləri deyir, eyni vədləri verir, nəticə isə yoxdur. Gün-gündən xalqın dəyişikliklərə olan ümidləri kimlərsə bacarıqsızlıqları və şəxsi cılız ambisiyalarına görə ölür. Nəticədə gələcəyə və dəyişikliklərə ümidi itmiş xalqın dirəniş potensialı da azalır. Bu da öz növbəsində təbii ki, bugünkü hakimiyyətin işinə yarayır. Odur ki, zaman-zaman iqtidar məhz bu bacarıqsız müxalifətin onun rəqibi olması üçün bu qüvvələrin yaşamasını təmin edir, ona müxtəlif vasitələrlə süni nəfəs verir. Bu aksiyalarda kimin qazanıb, kimin uduzduğunu deyə bilmərəm. Amma onu dəqiq deyə bilərəm ki, həmişə olduğu kimi yenə də bu proseslərdən xalq heç nə qazanmadı. Bu iki düşərgə nə qədər ki, kökündən dəyişməyib, xalqın nəsə qazanacağı inandırıcı deyil. Bugünkü köhnəlməmiş və tükənmiş müxalifət hücum etmək gücündə və potensialında deyil ki, "B planı" da olsun. Bu köhnə

xın zamanda siyasi səhnədən silinəcəklər. Hakimiyyət isə qətiyyətlə arxayınlaşmamalıdır. Çünki qeyd etdiyim kimi, xalqın etiraz gücünü onu təmsil etməyən strukturların fəaliyyəti ilə ölçmək çox böyük yanlış olar. Xalqın içində narazılıq çoxdur. Zamanı gəldikdə bu narazılığın özünü hansı formada büruzə verəcəyi isə heç kəsə bəlli deyil. Həmçinin belə bir hadisə baş verərsə, iqtidarın da durumunun necə olacağını hesablamaq mümkün deyil. Hakimiyyət həqiqətən də arxayınlaşmaq istəyirsə, xalqın səsine qulaq verməlidir. Siyasi məbusları azad edərək milli barışıq mühiti yaradılması istiqamətində iri bir addım atmalıdır və s. Bir sözlə, hakimiyyət demokratik mühitin yaradılması istiqamətində real addımlar atmaqda heç zaman arxayın ola bilməyəcək".

□ Cavanshir ABBASLI

Metronun yersiz retrosu

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Bakı metrosu 50 illiyini qeyd etmiş, bu münasibətlə retro-vaqonlar düzəldilər, dövlət rəhbərliyini də çağıraraq tənənlə törən keçiriblər. Həmin vaqonlar Bakı metrosunun yarandığı 1960-cı illərə aiddir. Daha doğrusu, o stildə dizayn edilmiş.

Məncə, Bakı metrosunu bundan tragik bir mərasimlə qutlamaq mümkün deyildi ki, idarə rəhbərliyi etmişdir. Hətta müəyyən dərəcədə ayıb da demək olar. Hərçənd atalarımız kiməsə tənə edəndə "ayıbını yer örtün" deyirdilər, görünür, indi yerin altı da bizim ayıbları örtə bilmir. Nəyə görə? İlah edəcəyəm. Deyəsən, Tağı müəllimin dizildamaq və burcutmaq əhvalatları metronun indiki halına baxanda şükürlü olacaqdır.

Sözğəlişi, metronun funksionallığı və yenilənməsi də mahiyyətə 50 il dünyadan geri qalıbdır. Bir stansiyanı bəzən 10 ilə güc-bəla ilə tikib bitirirlər, açılış olanda isə məlum olur bu stansiya heç kimə lazım deyildir. Misal üçün, son illərin işlərindən "Avtovağzal" stansiyasından demək olar istifadə edən yoxdur. Çünki yəndəmsiz ərazidədir. Avtovağzalı özündən bu stansiyaya getmək üçün az qala gerek taksit tutasan. Daha bunun nəyi "avtovağzal stansiyasıdır"? Bir çox dünya şəhərlərində metrodan hava limanına birbaşa çıxış olur (ən azı Almaniyanın Hamburq şəhərində bunun şahidiyəm, İstanbulda da var). Bizdə isə metro ilə adi, primitiv avtovağzal düzgün sintez eləyə bilməyiblər. "Memar Əcəmi"nin 1-ci mikro-ayonadakı yeni çıxışından stansiyaya gedib çıxmaq üçün yeraltı yollarla yenə yalan olmasın, kilometrölçürsən. Həmçinin mən bir dəfə səhər "Dərnəgül" stansiyasının yeraltı keçidinə girmişdim, axşama "Əhmədli"dən çıxdım. Qatara minmədən! Bu qədər uzun piyada keçidləri qazıblar. Kondisionersiz vaqonları, əndirəbadi hərəkət qrafikini ta demirəm. Niyə demirəm, saati deyim. Burada sənə öncəki qatarın getmə vaxtını göstərirlər, guya bunu bilmək çox önəmlidir, məsələn, qatarın cəmi yarım dəqiqə öncə gətdiyini bilsən daha çox acıyırısan. 5 dəqiqədir gedibsə, daha nə eləmək olar, taleyinlə barış və sairə. Olduqca idiot saatlardır.

Nəsə, qayıdaq retro-qatar söhbətinə. Bu isə olduqca kədərli və ağır söhbətdir. 1995-ci il oktyabrın 28-də Bakı metrosunun "Ulduz" və "Nərimanov" stansiyaları arasında dünya metroları tarixində ən faciəli hadisə olmuşdu: qatar tuneldə yanırdı, 300 adam ölmüş, 400 nəfər yaralanmışdı. Bu elə "Ginnesin rekordlar kitabı"na da tarixin ən çox insan ölümünə səbəb metro qəzası kimi düşübdür.

Faciəni araşdıran komissiyanın rəyinə görə, hadisə məhz köhnə - retro vaqonlar üzündən olmuşdu. Həmin qatar 1960-cı illərin "yadigarı" imiş, 1990-cı illərin ortasına artıq mənəvi və fiziki baxımdan köhnəlmişdi. Dövlət komissiyasının sədri, baş nazirin müavini Abbas Abbasov o zaman belə demişdi: "Bakı metrosunda bəzi qatarlar elə köhnəlib onda oturmağa qorxursan". Guya özü hər gün metroya minən adam kimi...

Bax indi bu vaqonları həmin 60-cı illərin qorxunc vaqonları kimi, o cümlədən Şimali Koreyanın qatarları tipində bəzəyib 50 illik keçirmək kimin ideyası olub? Məncə, bu, ən azı həmin 300 nəfərin xatirəsinə qarşı hörmətsizlikdir. Bəlkə o adamları, onların ailəsini yad eləmək daha məqsədəuyğun olardı.

Təma açılmışkən, yadınıza gəlsə köhnə Bakı metrosunda giriş turniketləri də tam totalitar rejimin mahiyyətinə uyğun idi: əgər pul atmadan keçmək istəsən deşikdən çıxan əcaib mexanizm səni bərkədən vururdu. Yəqin bunu düşünən hansısa keçmiş NKVD zabiti olmuşdu. Bütün dünyada, o cümlədən indi bizdə turniketlər qanunsuz keçsən, sadəcə, tərənəm, yol vermir. Daha vurmaq niyə? Sovetin belə axmaq zibillərindən biri təzə açılan Bakı-Qars dəmir yolunda da qarşımıza çıxıb. Orda qatarlar Türkiyə sərhədində ən azı yarım saat gecikməyə məcburdur - qatarların təkərlərini "dəyişirlər". Çünki bizim, bütün keçmiş SSRI-nin dəmir yolunun rels standartı sivil dünyadan fərqlənir. Sovetlər bunu qəsdən belə ediblər ki, kimsə SSRI-yə müharibə üçün gəlsə dəmir yolundan yararlanmasın. Əsl türmə-dövlət idi.

Düşmən ölkədə blokada panikası güclənir

Avropa Birliyinin (AB) növbəti, 24 noyabr Brüssel sammiti yaxınlaşdıqca Ermənistanın siyasi və ekspert dairələrində gərginlik artır. Hökumət həmin samitdə nəhayət ki, AB ilə çərçivə sazişinin imzalanmasına nail olmaqla bir növ, Moskva qarşısında öz "statusu"nu gücləndirmək, eyni zamanda guya Rusiyanın vassalı olmadığını göstərməklə cəmiyyəti sakitləşdirmək niyyəti güdür, Qərbə isə incə bir reverans edə biləcəyimizə ümid bəsləyir.

Ancaq sənədin imzalanması, belə görünür, asan başa gəlməyəcək. Söhbət heç də texniki engəldən - üzv ölkələrin onun mətni ilə tanış olub razılıq verməsi üçün lazım olan vaxtdan getmir. Ən önəmlisi, çərçivə sənədinin mətnindən gedir. Mətdə isə Ermənistanı qane etməyən müddəalar var. Onlardan biri də qəzalı vəziyyətdə olan Metsamor AES-lə bağlıdır.

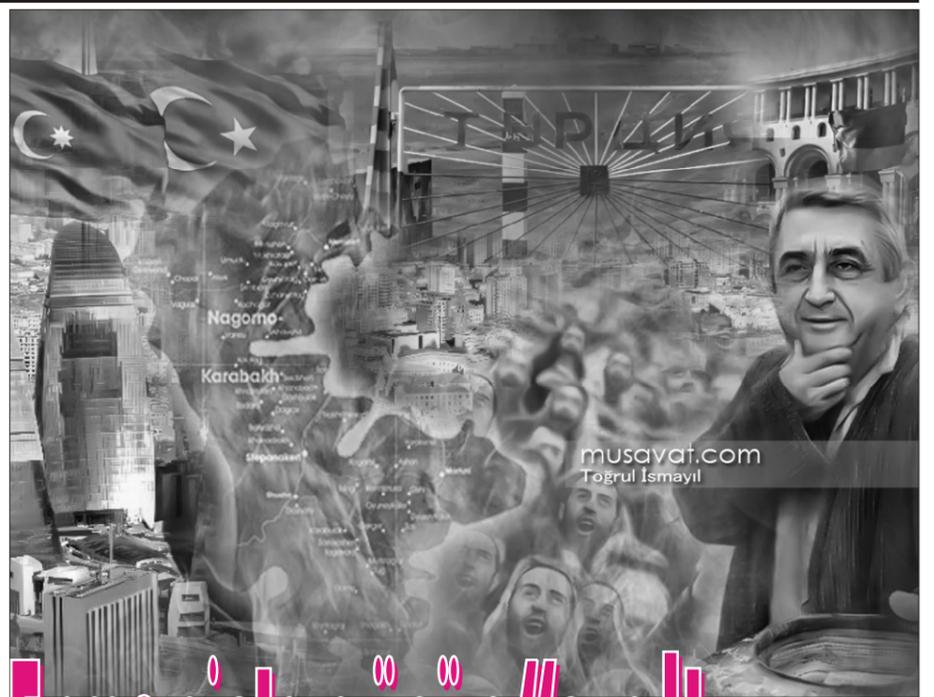
*****

Bəllidir ki, rəsmi Brüssel onun bağlanması tələbini qoyur, bunun qarşılığında İrəvan maliyyə dəstəyi vəd edir. Cəmiyyətdə, siyasi və iqtisadi çevrələrdə isə narahatlıq var ki, AES-in bağlanması ilə ölkə energetik böhrana girə bilər. Görünür, o üzəndə də bu günlərdə Ermənistan prezidenti Serj Sərkisyan bir növ cəmiyyəti ovundurmaq üçün bəyan etdi ki, guya narahatlığa əsas yoxdur, çünki "Metsamor AES təzəsi ilə əvəz olunacaq".

Lakin bu kimi sedativ açıqlamalar çətin ki, iqtidarın gözlədiyi təbliğati effekti versin. Xüsusən də müxalif düşərgə hakimiyyətin məsələdə tutduğu mövqeyi sət təhqid edilməkdədir. Əsas da ortada: Ermənistanla Avropa Birliyi arasında imzalanması nəzərdə tutulan anlaşma sənədinin mətni artıq açıqlanıb.

"Ermənistanla Avropa Birliyi arasında imzalanması nəzərdə tutulan anlaşma sənədində çoxlu "suallı daşlar" var". Musavat.com-un erməni qaynağına istinadən verdiyi məlumata görə, bunu Ermənistan Demokrat Partiyasının sədri Aram Sərkisyan həmin sənədin ölkə iqtisadiyyatına mümkün təsirlərini şərh edərkən bildirib.

O, prezident Serj Sərkisyanın guya Metsamor AES-in yenisi ilə əvəzlənəcəyi barədə vədini ciddi saymadığını deyib: "Bildirirlər ki, 2028-ci ilədək Metsamor AES fəaliyyət göstərəcək, ondan sonra təzəsi ilə əvəzlənəcək. Buna inanmaq istəyirəm, amma bacarmıram. Çünki anlaşma sənədində yeni atom elektrik stansiyası haqda heç nə yoxdur. Orada göstərilir ki, Metsamor AES başqa elektrik stansiyaları ilə əvəzlənəcək. Bu isə istilik və hidroelektrik stansiyaları ola bilər. Ancaq belə stansiyalar nə qiymət, nə də imkanlar ba-

Ermənistan üçün "suallı daşlar" - Azərbaycanla Böyük Anlaşma fərsəti qaçırılsa...

İrəvan ağırlaşan iqtisadi və təcrid durumundan çıxış yolu axtarışında; çıxış yolu isə nə Moskvadan keçir, nə də Brüsseldən; Sərkisyan: "Biz öz günahımızdan izolyasiyaya düşmüşük..."

xımından AES-lə müqayisə oluna bilməz. Halbuki AES-in təkə bir bloku ölkənin elektrik enerjisində olan tələbatının 40%-ni ödəyir".

Erməni siyasətçi sözüne davam edərək deyir ki, ermənilər hakimiyyətin sözüne inanamalıdır. "Mən həmçinin Avropa Birliyi rəsmilərindən birinin Ermənistanla bağlı optimizmini də bölüşməyəm (Həmin rəsmi demişdi ki, "Ermənistan Avropa Birliyi ilə Avrasiya Birliyi arasında körpü rol oynaya bilər" - red.) Ona görə ki, bu gün biz bir neçə regional layihə ucbatından izolyasiyaya düşmüşük. Biz öz günahımız üzündən belə vəziyyətlə üzləmişik. Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolunun işə düşməsinə nəzərə alsaq, Ermənistan daha böyük dalana girəcək. BTQ bizi daha dərin energetik böhrana salacaq", - deyir Sərkisyan əlavə edib.

*****

Energetik böhrandan da, bütövlükdə iqtisadi-siyasi bətaqlıqdan və müharibə vəziyyə-

tindən də çıxış yolu var. Ancaq o, nə Moskvadan keçir, nə də Brüsseldən. Nicat yolu, qurtuluş Ermənistanın qonşularla, ilk növbədə Azərbaycan və Türkiyə ilə siyasi-diplomatik münasibətləri gecikmədən qaydaya salmaqdan keçir. Bu, əsl ultimatum deyil, regional şərtlərin ermənilərə dikte elədiyi yeganə imperativdir.

Bundan ötrü Ermənistan başda olmaqla regionun bütün ölkələrinin bir-birinin ərazi bütövlüyünü tanıması yetər. Nə qədər ki, Ermənistan Moskvanın məsələsi roluna razılışıb bölgəni qarşıdırmaq missiyasına davam edəcək, öz xalqının xoşbəxtliyini qonşu xalqın bədbəxtliyi üzərində qurmağa çalışacaq, o vaxtadək də bunun altını ən çox onun özü çəkəcək, erməni xalqının iztirabları bitməyəcək, Ermənistan indikindən də miskin kökə düşəcək. Belə perspektivi görmək üçün politoloq olmağa və ya Aram Sərkisyan kimi partiya sədri postunu tutmağa gerek yox.

Bu mənada İrəvan üçün əslində daha bir şans pəncərəsi açılır: noyabrın ortalarında Moskvada həm Türkiyə, həm də Ermənistan prezidentləri səfər edəcək və rusiyalı həmkarları Vladimir Putinlə görüşəcəklər. Bu görüşlərdə Qarabağ, regional inteqrasiya məsələlərinin diqqət mərkəzində olacağı gözlənilir...

Türkiyə və Azərbaycanın bundan sonra itirəcəyi bir şey yox. Rusiyanın da qeyb edəcəyi nəse yox. Nə itirəcəkse, bundan sonra məhz Ermənistan və onun xalqı itirəcək - özü də gətirdikcə daha böyük həcmdə. Odu ki, ən əvvəl Ermənistanın siyasi elitası öz qərarını verməlidir ki, uçuruma doğru yola davam, yoxsa tamam?

2 x 2 = 4 qədər aydındır ki, İrəvanın ən əvvəl qonşu Azərbaycanla Böyük Sülh Anlaşması olmayınca, Ermənistanın heç bir yarası sağalmayacaq, əksinə, ona qarşı "suallı daşlar" çoxalacaq.

□ Siyasət şöbəsi

Dağlıq Qarabağ məsələsində regionda söz sahibi olan Rusiyanın mövqeyinin həlledici amil olduğu sırr deyil. Çox az sayda insanlar tapılar ki, belə olmadığını düşünsün. Ermənistanın Rusiyanın forpostu olması faktı isə şimal qonşumuzun əlini bu məsələdə bir qədər gücləndirir.

Xüsusilə Kremlin istəyi yetər ki, İrevan qeyd-şərtsiz Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonları boşaltsın. Ancaq siyasətdə istəklər qarşılıqlıdır və ekspertlər dəfələrlə bəyan edib ki, Rusiya prezidenti əvəzini almadan Azərbaycanın xeyrinə münaqişəni həll etməyəcək. Baxmayaraq ki, Azərbaycan Rusiyanın maraqlarına toxunaq heç bir addım atmır, Rusiyanın maraqları əleyhinə olan heç bir geosiyasi layihələrdə iştirak etməyib, Rusiyaya dost münasibətdə olduğunu hər fürsətdə isbatlayır, onun Qarabağ məsələsinə münasibətini dəyişmək mümkün olmur.

Azərbaycan Dağlıq Qarabağ məsələsinə münasibətdə Rusiyanın ən azından neytral qalması, yaxud da Azərbaycanın yanında olması üçün nələri edə bilər və etməlidir?

Bəzi siyasi ekspertlər hesab edir ki, Türkiyənin son zamanlar Rusiya ilə yaxınlaşması Azərbaycanın bu məsələdə imkanlarını artırır. Azərbaycan bu yaxınlaşmadan mümkün qədər yararlanmağa çalışmalıdır. Bunun üçün Türkiyə hakimiyyəti ilə ciddi iş aparılmalıdır. Ankara Moskvanın mövqeyinə təsir edə və Rusiyanın Qarabağ məsələsində heç olmasa neytrallaşdırılması rolunu oynaya bilər.

Eyni zamanda Bakı Moskvaya mesajlarını çatdırmalıdır ki, əgər Rusiya münaqişəni ədalətli həll edə bilməyəcəkse, işğalçının yanında olmaqda davam edəcəkse, Avrasiya İttifaqının güclənməsi planından birdəfəlik vaz keçməli olacaq. Daha bir mesaj bu olmalıdır ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi Şimali Qafqazın qonşuluğundadır. Əgər münaqişə həll edilməmiş bu formada qalacaqsın, bu, Şimali Qafqaz xalqları üçün bir stimül rolunu oynayacaq. Dağlıq Qarabağdakı 70-80 min erməniyə müstəqillik istəyirsinizsə, Qafqazda o zaman iki milyona yaxın

Rusiya Azərbaycanın yanında olmayacaq, çünki...

Ekspertlərdən fərqli mövqe və təkliflər

çəçən niyə müstəqil dövlət quramalıdır?! Bu mesajlar Rusiyada Şimali Qafqaza yaxın ərazilərdə müstəqillik uğrunda mübarizə aparılan qrupun, millətin, etnosun mövcudluğunun Rusiyanın strateji təhlükəsizliyi üçün təhlükə mənbəyi olduğu rəyini möhkəmləndirir. Nəticədə Moskva Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin mümkün qədər tez həllində maraqlı ola bilər.

Ekspertlər hesab edir ki, "Biz bir-birimizdən ayrı mövcud ola bilmərik" deyən Rusiyanın Putin administrasiyasına siyasi dilə bunu çatdırmaq gərəkdir ki, Azərbaycanla Rusiyanın strateji mütəfiqliyi Qarabağın bütövlükdə və şərtsiz azad edilməsi şərti ilə mümkündür. Çünki nə qədər ki, Qarabağın işğalında Rusiyanın həlledici rol oynadığını istər dolayısı, istərsə də birbaşa onun üzünə vura bilmirikse, onda aparılan mübarizənin nəticəsi olmayacaq, Rusiyalı Ermənistan qorumaq da mümkün olmayacaq.

AMİP katibi Əli Orucov isə "Yeni Müsavat"a açıqlamışdır ki, Azərbaycan və Türkiyənin nə etməsindən asılı olmayaraq Rusiyanın mövqeyini xeyrimizə dəyişmək mümkün deyil: "Rusiya xarici işlər nazirinin ildə bir dəfə dediği mövqe var ki, Rusiya Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyır və Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tərkib hissəsidir. Lakin əməldə Azərbaycanın ərazilərini işğal edən ermənilərə dəstək verir, hətta Dağlıq Qarabağın müstəqilliyinə çalışır. Rusiyanın Azərbaycana qarşı mövqeyi tarixən dəyişməz qalıb. Torpaqlarımızı tiki-tiki parçalayan da məhz Rusiya olub. Moskva heç vaxt Azərbaycanın dostu və strateji mütəfiqi olmayıb. Bəzən deyirlər, biz bu güzəştə etsək, bu cür davransaq Moskva Qarabağ probleminə bizə dəstək verəcək və sair. Bu ümidləri və fərziyyələri puç hesab edirik. Biz Rusiyaya doğru nə qədər isti addımlar

atsaq belə, onu Ermənistanla ayırmaq və səmimi mütəfiqliyimizə çevirməyəcək. Qarabağ problemi də, Ermənistanın Azərbaycana təcavüzkarlığı da məhz Rusiyanın "xidmətləridir". Bu münaqişədən Rusiya təkə işlədilməsinə icazə və imkan verməyi silah satışından milyardlarla vəsait qazanır. Bütün regionu tam nəzarətdə saxlayır. Bunları itirməyə razı olar? Əlbəttə ki, razı olmaz. Rusiya Qarabağ məsələsində heç vaxt nə Azərbaycanın yanında olacaq, nə də bitərəf qalacaq. Bu, ancaq Qarabağ daxil, Azərbaycanın yenicən Rusiya köləliyinə qayıtması nəticəsində mümkün olar. O zaman da Qarabağ probleminin birdəfəlik Azərbaycanın xeyrinə həllinə kəsin inamı yoxdur.

Sadəcə olaraq, indiki halda Moskvaya aqressivləşdirmək, regiondakı prinsiplə maraqlarına toxunmaq olar və bu, ciddi fəsadlar yaradar".

□ **Etibar SEYİDAĞA**

Səudiyyə Ərəbistanı İrani müharibə ilə hədələdi

Səudiyyə Ərəbistanı rəhbərliyindəki Koalisiya Qüvvələri Komandanlığı ölkəni hədəf alan ballistik raketlərin İran istehsal olduğunu açıqlayıb.

Avropa.info xəbər verir ki, Koalisiya Qüvvələrinin sözcüsü polkovnik Turki əl-Maliki Ər-Riyada keçirdiyi mətbuat konfransında raketlərin İran istehsal olduğunu bildirdi.

Husilərin şənbə günü Ər-Riyada, bundan əvvəl də Məkkədəki müqəddəs məkənlərə yaxın əraziyə ballistik raket atmasını barbar təcavüz kimi qiymətləndirən Maliki husilərə İran tərəfindən dəstək verildiyini qeyd edib.

"2014-cü ilin sentyabrında Sananın işğal edilməsindən sonra, husilə Yəməni dövlətinin bütün hərbi arsenalına sa-

hib oldu. Bunların ən önəmli isə ballistik raketlərdir. Bu ballistik raketlərdən istifadə İranlı mütəxəssislər tərəfindən öyrəndi. İran husilərə texniki, təlim və planlaşdırma sahəsində hərbi mütəxəssis və ballistik raketlərlə dəstək verir. Lakin Yəməni ordusunun "Volkan 1" və "Volkan 2" raketləri olmayıb. Bu raketlər İrandan gətirilib" deyən səudiyyəli polkovnik bildirdi.

Səudiyyə Ərəbistanının rəsmi informasiya agentliyi SPA-da dərc olunan Xarici İşlər Nazirliyinin bəyanatında isə İranın husilərə Səudiyyəni hədəf alan raketlər verməsi açıq və birbaşa təcavüz kimi qiymətləndirilib.

"Koalisiya, İranın husilərə bu raketləri verməsini Birləşmiş Millətlər Təhlükəsizlik Şu-

rasının qətnamələrinin xüsusilə də 2216 sayılı qərarının açıq bir şəkildə pozulması kimi görür. İranın bu işdə barmağının olması, qonşu ölkələrin, dünya və bölgənin sülh və təhlükəsizliyini hədəf alan aşkar bir təcavüzdür. Səudiyyə Ərəbistan

beynəlxalq hüququn tanıdığı şəkildə və uyğun zamanda, torpaqlarını, xalqını və maraqlarını müdafiə etmək hüququnu əsas tutaraq İrana lazımı cavabı vermə haqqını gizli saxlayır" deyən bəyanatda qeyd olunur.

Leninin bizə 100 il öncəki yaxşılığı

Zahid SƏFƏROĞLU
 zsafaroglu@gmail.com

Bu gün - noyabrın 7-də Böyük Oktyabr Sosialist İnqilabından düz 100 il ötür. Tarixçilərə görə, tarixi olduğu kimi qəbul etmək vacibdir. Yəni tarix "bəlkə"ləri, ehtimalları, təftişi, ələlxüsus siyasiləşməni sevmir. O ya var, ya da yoxdur. Yaxud yerində başqa şey, siyasət var.

Necə ki, ermənilər 1915-ci ildə Osmanlıda baş verən məlum faciəvi olayları tarixi köklərdən qopardaraq, siyasiləşdirərək öz bildikləri kimi, sırf özlərinə sərfəli şəkildə dünyaya sırmağa çalışırlar və elə o üzəndə on illərdə öz hədəflərinə çatı bilmirlər.

Yaxın tariximizlə, öncəliklə də dünyanın gedişatını dəyişmiş və bu günədək təsiri bitib qurtarmayan Rusiyadakı sosialist inqilabı ilə bağlı bəzi suallar isə aktuallığını saxlayır. Onlardan biri budur ki, görəsən, proletariyatın dahi rəhbəri Vladimir İliç Lenin bilsəydi ki, onun qurduğu SSRİ cəmi 69 il (1922-91) yaşayacaq və sonuc etibarilə Rusiya imperiyası öz tarixində ilk dəfə böyük bir "qabıq tökmə"yə məruz qalacaq (1991), yəni Sovetlər Birliyi çökəcək, inqilab edərdimi?

Belə fikir var ki, Lenin 1917-ci ildə Çar Rusiyasının tikşlər üzrə söküləcəyini yaxşı hesabladığı üçün də SSRİ adlı neo-imperiyayı qurmaqla ona "ikinci nəfəs", əlavə can vermək istəyib. Zətən, hədəfinə müəyyən mənada nail də olub. Kim bilir, bəlkə həmin bu "ikinci nəfəs" olmasaydı, "xalqlar həbsxanası" olan Rusiya imperiyası üçün 1917 elə son mövcudluq ili olacaqmış, o, tarixə gömüləcəkmış. Axı, 20-ci əsrin əvvəlləri bir sıra güdrətli imperiyaların çöküşü ilə yadda qalıb (Osmanlı və s.)

Lenin isə Rusiya imperiyasını SSRİ adına dizayn etməklə sanki ona bir müasirlik görkəmi verdi və faktiki, qeyri-mümkünə mümkün eləməklə Rusiyayı qaçılmaz aqibətdən uzaqlaşdırdı - heç olmasa, 69 illiyinə.

Doğrudur, imperiya həmin aqibətdən onsuz da qurtulmadı. Ancaq 1991-ci ilin "qabıq tökməsi"ndən sonra da Rusiya nisbətən kiçik coğrafiyada belə olsa, hələ ki "xalqlar həbsxanası" - mini-SSRİ olaraq qalır. Demək, növbəti "qabıq vermə", hətta çöküş qabaqdadır.

İstənilən halda Lenin ağılsız adam olmayıb. Onu rus xalqının - imperiyanın dominant xalqının düşməni də adlandırmmaq mümkünsüzdür. Təsədüfi deyil ki, hazırkı prezident V.Putin də daxil, rus toplumunun Leninə gizli-açıq simpatiyası, ehtiramı davam edir. Leninin hələ də mavzoleydə saxlanması, torpağa gömülməməsi buna sübutdur.

Yeri gəlib yada salaq: az öncə Putin birmənalı şəkildə bəyan elədi ki, o, prezident qaldıqca heç kim Lenini mavzoleydən çıxarıb basdırma bilməz. Rusiyanın ən böyük bolşeviki, gizli kommunisti Züqanov-zad deyilmiş, elə Putinin özü imiş. SSRİ yoxdur, amma bolşeviklər yaşayır - maraqlıdır, deyilmi? Deməli, Azərbaycanın müstəqilliyinə 100 il öncəki kimi Rusiya təhlükəsi qalır (*məsələn, Avrasiya layihələri şəklində*).

Bolşeviklərdən söz düşmüşkən, bir yandan, oktyabr inqilabı Çar Rusiyasının ucqarındakı xalqların, o cümlədən Azərbaycan xalqının öz istiqlalını əldə eləməsinə vəsələ oldu, milli oyanış üçün qığılcım rolunu oynadısa və Məmməd Əmin Rəsulzadə başda olmaqla, Azərbaycanın böyük kişiləri ondan məhəretlə yararlanıb oktyabr inqilabından cəmi 6 ay sonra (1918, 28 may) Şimali Azərbaycanın müstəqilliyini elan elədilərse, digər yandan, daha 23 ay sonra elə həmin o, sovet-bolşevik Rusiyası islam Şərqiində ilk demokratik dövlət olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin (AXC) mövcudluğuna son qoydu - zor gücünə, Azərbaycan xalqının iradəsinin ziddinə olaraq.

Hərgah, Cümhuriyyət olmasaydı, onun SSRİ tərkibindəki varisi Azərbaycan SSR, onun da varisi indiki müstəqil Azərbaycan Respublikası olmazdı. Bunu da yada salaq ki, SSRİ Konstitusiyasında 15 mütəfiq respublikanın, o sırada Azərbaycan SSR-in onun tərkibindən könüllü şəkildə çıxmaq hüququ təsbit edilmişdi. Odu ki, indi bilmirik, yekun etibarilə Leninə təşəkkür düşür, ya yox, inqilab eləməklə Lenin Azərbaycana yaxşılıq edib, yoxsa yox?

Qoy bu suala tarixçilərin özləri cavab versinlər... İstənilən halda, tarix bəzək-düzək sevmir və olduğu kimi qəbul olunduqda əhəmiyyət kəsb edir. Bir şərtlə ki, ondan düzgün ibrət dərsi götürəsən. Əks halda, o, təkrarlana bilər. Həm də ən neqativ nəticələri ilə birgə.

Ötən həftə "Qarabağ" klubunun baş məşqçisi Qurban Qurbanovun Azərbaycan millisinin başına gətirilməsi gündəmdən düşür. Təcrübəli çalışdırıcının "Qarabağ"dakı uğurlarını milliyyə də daşıyıb-daşmayacağı barədə mövqelər müxtəlifdir.

"Qarabağ"ın bu təyinatdan zərər görcəyi ilə bağlı narahatçılıqlar olsa da, bunun əksini düşünenlər də var. Eyni zamanda Q.Qurbanovun millini bundan sonra çalışdıracağına sevinənlər də az deyil.

Futbola yaxından maraqlanan tanınmış siyasətçi, **Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə** bu istiqamətdə konkret hər hansı bir fikir söyləməyin çətin olduğunu bildirdi: "Bu təyinatın nə dərəcədə xeyri və ya ziyanının olacağı barədə nəse deyə bilmərəm. Amma hər halda, bu qərarı verənlər, Qurban Qurbanovun özü bu məsuliyyəti öz üzərinə götürərək "Qarabağ" və millini çalışdıracağına ona nə dərəcədə asan, yaxud çətin olacağını, problemlərin nə dərəcədə yaranacağını, bunun öhdəsindən necə gələcəyini düşünüb qərarını verib. Xeyrli-ugurlu olsun deyirəm, həm "Qarabağ", həm də milli üçün. Millidə baş məşqçi oyun oynamır, meydanı oynayanlar oynayırlar. Futbolçuların oyunu üçün taktiki düzülüşlərdən, məşqdən, o cümlədən, psixoloji keyfiyyətlərdən çox şey asılıdır. Amma əsas oyunçulardır. Təəssüf ki, futbol bazamız o qədər də böyük deyil. Bu baxımdan elə də böyük gözlənti yoxdur. İlk növbədə, fut-

bol ənənəsi yaratmaq lazımdır. Təsadüfi nəse ola bilər, amma təsadüflər heç nəyi həll etmir. Elə komandalar olub ki, tarixlərində Avropa çempionu da olublar, lakin futbol ənənələri olmayıb. Nəticədə uğurları davam etməyib".

Qol.az sayının baş redaktoru Aydın Bağirov bu cür müzakirələrin artmasının əleyhinədir: "Mənə elə gəlir ki, bu cür müzakirələri dayandırsaq yaxşı olar. Çünki belə söhbətlər əlavə fakt itkisidir və başda Qurban Qurbanov olmaqla, heç kimə xeyri yoxdur. Qurban Qurbanov əsl peşəkardır, hara və niyə getdiyini, girdiyi işin məsuliyyətini hamımızdan yaxşı bilir. Əvvəla, iki işdə işləmək "Qarabağ"a problem yaratmayacaq. Səbəbi də çox sadədir və Ağdam komandasına görə narahat olan, daha çox da bizim futbolu yaxından izləməyən insanların bunu bilməsi vacibdir. Birincisi, Azərbaycan milli komandasının əsas heyət üzvlərinin 60 faizi "Qarabağ"ın futbolçusudur. İkincisi, "Qarabağ"da öz ölkələrinin milli komandalına dəvət alan digər millətlərin nümayəndələri də var: Ansi Aqolli (Albaniya), İbrahim Şehiç (Bosniya və Hersoqovina), Dino Ndlovu (Cənubi Afrika), Donald Gerrye (Ha-

Qurban Qurbanovun milliyyə gətirilməsinə sevinək, yoxsa kədərlənək?

İqbal Ağazadə: "Təsadüfi nəse ola bilər, amma..."
Aydın Bağirov: "Qurban Qurbanov üçün 2-3 cəbhədə mübarizə aparmaq çətin olmayacaq"

iti)... Fakti olaraq indiki halda "Qarabağ"ın əsas heyətinin demək olar bütün üzvləri milli komandalına dəvət alır. Bu halda Ağdam klubunun düşərgəsində 7-8 əsas oyunçu qalır ki, onlarla da Qurban Qurbanovun yanında böyük təcrübə keçmiş köməkçi Elçin Rəhmanov, eləcə də artıq milli karyerasını başa vuran kapitan Rəşad Sadıqov məşğul ola bilər.

Komandanın digər əsas futbolçuları da onsuz da millidə Qurban Qurbanovun gözü-nün qarşısında olacaq. Yeni bundan sonra Qurban Qurbanovun əsas futbolçuları ilə işləmək imkanı əvvəlki-dən daha çox olacaq ki, bu da "Qarabağ"a əlavə köməkdir".

A.Bağirovun Qurbanovla Azərbaycan futbolunun irəli gedəcəyinə inamı tam-

dır: "Bu təyinatdan sonra xəyallara qapılmaq mənasız şeydir. Qurban Qurbanovun əlində sehri çubuq yoxdur ki, hər şeyi birdən-birə düzəltsin. Ona uzun bir vaxt lazım olacaq. Azərbaycan futbolunun beləsi uşaq futbolundakı problemlərdə, aşağı yaş qrupları üzrə komandalarda kök salan kütləvi və savadsız məşqi ordusunda da, yavaş-yavaş irəli gedəcək. Mən inanıram ki, növbəti seçmə mərhələdə olmasa da, 2022-ci ildən başlayaraq biz dünya və Avropa çempionatlarının final mərhələləri haqda düşün-

bilirik. Hələlikse bu çətin işdə bütün futbol ictimaiyyəti, başda da AFFA-nın rəhbərliyi Qurban Qurbanova dəstək olmalıdır. Onun tələb və şərtləri yerinə yetirilməli, "Qarabağ"da olduğu kimi, komandaya bütün şərait yaradılmalıdır, işinə heç bir halda müdaxilə olmamalıdır. Əgər belə bir müdaxilə olarsa, əminəm ki, Qurban Qurbanovla AFFA rəhbərliyi arasında ciddi problemlər yaranacaq və bu da birbaşa komandanın inkişafına ciddi zərbə olacaq. Şəxsən mən bu təyinatı alqışlayıram. Gec də olsa, axır ki, Qurban Qurbanov milliyyə gətirildi. Bu məsələdə müqayisələrə getmək istəmirəm. Çünki Azərbaycan futbolunun acı gerçəkliyinə çoxlarından yaxşı bələdəm. Fatih Terim "Qalatasaray" kimi komandanı çalışdıranda Türkiyə superliqasında onun öz klubu səviyyəsində rəqabət aparacağı 5-6 komanda vardı. Bəs bizdə "Qarabağ"la ciddi rəqabət apara biləcək ("Qəbələ" istisna olmaqla) ikinci komanda varmı? Təəssüf ki, yoxdur. Və nə qədər ki, bizim çempionatın olmayan səviyyəsi düzəlmək bilmir, Qurban Qurbanov üçün 2-3 cəbhədə mübarizə aparmaq çətin olmayacaq".

□ **Cavanşir ABBASLI**

Cinayətkarı sevmək suçmu...

Bir neçə gündür ictimaiyyətdə ən çox müzakirə edilən məsələlərdən biri də müğənni Fədayə Laçının "Qoca" ləqəbli kriminal avtoritet Etibar Məmmədovun həbsdən qaçmasına vasitəçi olması, onların arasındakı sevgi münasibəti və olayın yeni təfərrüatıdır. Daha çox Fədayə Laçının bir cinayətkarı sevməsi, onun uğrunda karyerasını, həyatını, azadlığını gözə alaraq fədakarlıq etməsi müzakirə olunmaqdadır. Xüsusən də müğənninin "Qoca" üçün mahni oxumasını əks etdirən videogörüntünün yayılması olayı daha da romantikləşdirdi. Bir çoxları, hətta müğənninin həmkarları Fədayə Laçının, sadəcə, saf bir sevginin qurbanı olduğunu, yeganə suçunun avtoriteti sevməsi olduğunu qeyd etdilər. Lakin məhz avtoriteti sevdinə görə həbsdə olan müğənnini qınayanlar da oldu.

Bəs cinayətkarı sevmək suçdurmu?

Psixoloq Azad İsayadə mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı. Psixoloq sevginin sərhədi olmadığını qeyd edib: "Bəzən insan özündən asılı olmayaraq kiməsə vurulur və düşünür ki, ən yaxşı seçimi elə budur. Burada kimisə qınamaq doğru deyil. Mən belə başa düşürəm ki, həmin müğənni xanım da sevgiyə görə qanun pozuntusuna yol verib. Bu onun öz seçimi idi. Onun bu addımını nə dəstəkləmək, nə də qınamaq doğru olmazdı.

Böyük sevginin özü psixoloji problemdir. İnsan özünü fəda edir, hansısa emosional hallar yaşayır və sairə. Hər bir insan seve və sevilə

bilir. Köhnə "oğru qanunları"na görə avtoritetin ailəsi, uşağı olmamalıdır. Amma realıq elədir ki, bu qanun çoxdan pozulub və insanlar cinayət aləmdə yaşaya-yəşaya ailə də qurur, vurulur da. Burada hansısa böyük bir problem görmürəm. Dünyada ən pis, qəddar insan sayılan Hitler də sevilirdi. Və rəsmi məlumatlara görə, onu sevirən Yeva Braun onunla birgə dünyasını dəyişib. Fakt budur ki, Hitleri də sevirən olubsa, niyə də hansısa cinayətkarı kimse sevməsin?"

Yazar Həmid Herişçi isə bu cür olayların çox işıqlandırılmasının təhlükəli olduğunu bildirdi: "Gündəmi silikələyən mövzudur. Sözsüz ki, burada Həcər və Koroğlu

Azad İsayadə: "Hitleri də sevirən olubsa, niyə də hansısa cinayətkarı kimse sevməsin?"

dastanının yenidən qurulmasından söhbət gedir. İnsanların beynində belə bir əfsanə var - gözəl bir qız və ədalət uğrunda vuruşan igid. Onlar həm vuruşur, həm də sevgilərini unutmurlar. Hadisələr onu göstərir ki, oğru dünyasının romantikasını yaymaq təhlükəlidir. Xalq özü oğruları, kriminalları sevməyə çox meyllidir. Bunu dünyanın bir çox yerlərində müəyyən çərçivə-

Həmid Herişçi: "Xalq ölmüş avtoriteti qəhrəman, Fədayə Laçını isə müasir dövrün Həcəri elan edə bilər"

ye alırlar. Çünki bu, tendensiya halını alar və hamı oğrudan yazır. Tarix göstərir ki, bu, Amerikada, Rusiyada da belədir. Yeni yazılmamış qanunlara görə bu haqda yazmaq olmaz. Yoxsa insanlar ağıllarını itirirlər, necə ki, Fədayə Laçın aqlını itirib bu cür addım atdı. Biz bunu gözümüzün qarşısında yaşadığımız təhlükəsini də gördük. Xalq ölmüş avtoriteti qəhrəman,

Cəlil Cavanşir: "Bəlkə də yaşasaydı Fədayənin sevgisi "Qoca"nı xilas edə bilərdi..."

Fədayə Laçını isə müasir dövrün Həcəri elan edə bilər".

Yazıçı Cəlil Cavanşir isə qeyd etdi ki, cinayətkarın, ən pis adamın da sevlməyə haqqı var: "Məsələni əvvəldən izləməmişəm. Ona görə də olaydan tam olaraq xəbərdar deyiləm. Bildiyim odur ki, Fədayə Laçın "Qoca"ya kömək etdiyinə görə həbs olunub. Mənə görə bir cinayətkarı da, edam olunacaq məh-

busu da sevmək olar. Bildiyiniz kimi, ömürlük məhbuslarla evlənen, edam olunacaq məhbusun yolunu gözləyən qadınlar var. Fikrimcə, bu məsələni gündəmə daşımaq doğru deyil. Mən düşünürəm ki, sevgi istənilən halda şəfəverici gücə malikdir. İnsanı pis işlərdən çəkəndirə bilər. Düşünürəm ki, cinayətkara olan sevginin arxasında nələrə axtarmaq lazımdır. Əgər Fədayə Laçın və "Qoca" arasında olan sevgidən söhbət gedirsə, bəlkə də pərdəarxası hansısa planlar, məqsədlər olub. Amma yenə də inanmaq istərdim ki, həqiqətən də Fədayə Laçın həmin cinayətkar oğlanı sevir. Ola bilər ki, fədakarlıq edib və bunu qərribə qarşılamayacaq. Çünki cinayətkarın, ən pis adamın da sevlməyə haqqı var. Biz bunun yüzlərlə nümunəsini görürük. Bu, təkcə Fədayə Laçınla "Qoca"nın başına gələn hadisə deyil. Zaman-zaman çoxlu sayda qatı cinayətkar sevilir və yaxud bir qadın uğrunda o qədər qatı cinayətlər törədilib ki, bəlkə də yaşasaydı Fədayənin sevgisi "Qoca"nı xilas edə bilərdi. Təbii ki, həbsdən qaçırmaq formatında deyil, tərtibləndirib, yenidən həyata qaytara, cinayətlərdən çəkəndirə bilərdi. Mən inanmaq istərdim ki, bu sevgi səmimi, həqiqidir".

□ **Xalidə GƏRAY**

Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Bakıdan qayıdarkən təyyarədə jurnalistlərə verdiyi Qarabağ açıqlaması ölkəmizdə ciddi rezonans doğurub. Xatırladaq ki, Türkiyə lideri yaxın həftələrdə Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə görüşəcəyini və bu görüşdə Qarabağ münafişəsini də müzakirə edəcəyini söylədi.

Qardaş ölkə başçısının "Türkiyə Dağlıq Qarabağ münafişəsinin ədalətli həlli üçün Azərbaycanla həmrəy hərəkət etməkdə davam edəcək. Mən bu haqda Rusiya prezidenti Putinlə ya gələn, ya da o biri həftə keçirəcəyimiz görüşdə də danışacam. Onun münasibəti çox əhəmiyyətlidir. Əgər Putin həqiqətən bu məsələyə fokuslanacaqsa, problem asan həll ediləcək" deməsi erməniləri kifayət qədər narahat edib. Əslində Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolunun açılışı nəticəsində çox miskin duruma düşən Ermənistan bunun ardınca Şimal-Cənub dəhlizindən də kənar qalmasının ona fəlakətli perspektiv vəd etdiyini anlayır. Üstəlik, Bakı-Moskva yaxınlaşması istiqamətində davamlı addımlar atılması Rusiyanın forpostunu çətin vəziyyətdə qoyur. Bu tərəfdən də Ərdoğan-Putin görüşündə Qarabağ müzakirəsinin olacağı xəbəri İrəvanı təlaşa salıb. Erməni yazar Naira Ayrumyan hesab edir ki, Ərdoğanla Putinin Qarabağ razılaşması Ermənistanı çətin vəziyyətə salacaq: "Rusiya Qarabağla bağlı Ermənistanı təzyiqləri artırmağa bilər. Noyabrın 15-16-da Sərkisyan Moskvağa işğar səfər edəcək. Bu səfər təxminən Putin-Ərdoğan görüşü ilə üst-üstə düşəcək. Mümkündür ki, Putin Qarabağla bağlı Ərdoğanla razılaşacağı yeni planı Moskvağa Sərkisyan təqdim edəcək. İrəvanın buna nə reaksiya verəcəyi maraqlıdır" (publika.az).

Qeyd edək ki, bir neçə gün əvvəl Serj Sərkisyan "Dağlıq Qarabağ münafişəsinin nizam salınması məsələsində güzəştlərlə bağlı Ermənistanı ağırılı qərar gözləyir" demişdi. Bunun ardınca Ermənistan XİN-in rəsmisi Şavarş Köçeryan erməni prezidentin dediklərinə "düzeltiliş" etməyə çalışaraq, kompromislərin birtərəfli olmayacağını dedi. Ancaq şübhə yoxdur ki, Cenevrədə prezidentlərin görüşündən sonra güzəştləri istisna edən S.Sərkisyan son açıqlamanı təsadüfən verməyib. ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədlərinin XİN başçılarını Moskvağa bir araya gətirməyə hazırladığı ərəfədə "ağrılı" bəyanatın verilməsi hansısa mətləblərdən xəbər verir. Düzüdü, S.Sərkisyan bu açıqlamanı verərkən özünü "sülhpərvər" kimi də göstərməyə çalışa bilər. Ancaq nəzərə alsaq ki, gələn il onun təleyi həll olunur, deməli, onun dedikləri "təsadüfün məhsulu" sayılmamalıdır.

Bir sıra müşahidəçilərin fikrincə, R.T.Ərdoğanın Qarabağ açıqlamasını məhz Bakıdan qayıdandan sonra verməsi onun prezident İlham Əliyevlə bu məsələni müzakirə etdiyi və Qarabağla bağlı Azərbaycan-Türkiyə planının olduğunu ehtimal

etməyə əsas verir. Bu mənada istisna deyil ki, artıq Ankara-Moskva münasibətlərindəki gərginliyin geridə qalması şəraitində Ərdoğan rusiyalı həmkarı ilə münafişənin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllini müzakirə edəcək. Hətta Ərdoğanın Moskvağa Putinə Qarabağla bağlı yeni saziş təqdim edəcəyi barədə gözləntilər də var.

Ermənistan mediası Sərkisyanı Moskvağa çətin görüş gözlədiyini yazıb. Publika.az xəbər verir ki, erməni şərhçi Aram Amatuni Putinlə Sərkisyanın kifayət qədər mürəkkəb müzakirələr aparacağını yazıb. "Ərdoğanla Putin razılaşacaqsa, Sərkisyanı Moskvağa olduqca çətin görüş gözləyir. İstisna edilmişdir ki, Putin Sərkisyanı münafişənin həllinə məcbur edəcək, təbii ki, bu həll variantı Ermənistanın güzəştlər etməsindən ibarətdir", - deyir o qeyd edir.

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu isə hesab edir ki, bu-dəfəki Ərdoğan-Putin görüşü fərqlidir və bunun Azərbaycan üçün mühüm əhəmiyyəti var. Ekspertə görə, Rusiyanın hakimiyyət dairələrində Azərbaycan üçün hazırlanan plan təxminən belədir: "Rusiya Ermənistan hakimiyyətini razı salaraq Dağlıq Qarabağ ətrafındakı 5 rayonun boşaldılmasını təmin edir, "aralıq status" mexanizmi hazırlanmış işə düşür, bölgə üçün yazılı təhlükəsizlik təminatı verilir. Bunun əvəzində isə rəsmi Bakıdan aşağıdakıların yerinə yetirilməsi istənilir: Azərbaycan Avrasiya İqtisadi Birliyinin üzvü olur; Azərbaycan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsinin üzvü olur; başda Rusiya olmaqla, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi ölkələrinin sülhməramlı qüvvələri Dağlıq Qarabağda yerləşdirilir".

E.Şahinoğlu deyir ki, Azərbaycan 5 rayonun qeyri-şərtsiz boşaldılması əvəzinə Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzvlük məsələsini nəzərdən keçirə bilər: "Digər iki şərt Azərbaycan üçün ağırdır. Buna baxmayaraq, 3-cü şərti də istisnalarla bu şəkildə qəbul etmək olar ki, Rusiya sülhməramlılarının sayı Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının digər üzvləri - Qazaxıstan və ya Belarus sülhməramlılarının sayından çox olmalı, üstəgəl, Türkiyə hərbiçiləri də eyni sayda Dağlıq Qarabağda yerləşdirilməlidirlər. 5 rayonun boşaldılmasından başqa qısa müddətdə digər 2 rayonun boşaldılması da təmin edilərsə və Azərbaycanlı məcburi köçkünlərin tamamı Dağlıq Qarabağda qayıdarsa, üstəgəl referendum şərti irəli sürülməzsə, Azərbaycanın müşahidəçi statusunda Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında iştirak

Nəzərlər Moskvada: Ərdoğan-Putin

görüşü Qarabağ "düyünü" nü açacaqmı?

Türkiyə prezidentinin açıqlaması işğalçı ölkəni təşvişə salıb; Serj Sərkisyanın Rusiya səfəri ərəfəsində ermənilər "Nə baş verir" sualına cavab axtarır; **politoloq:** "Moskva Ankaranın Dağlıq Qarabağ münafişəsinin həllindəki rolunu qəbul edir"

nəzərdən keçirilə bilər. Yeter ki, işğala son qoyulsun və erməni separatçıları müstəqillik tələblərindən vaz keçsinlər".

Ekspertə görə, Ərdoğan Putinlə görüşdən sonra böyük ehtimalla azərbaycanlı həmkarı İlham Əliyevlə görüşəcək ki, Kreml sahibi ilə danışıqlar barədə onu məlumatlandırın: "Eyni məntiqə də Putin erməni həmkarı Serj Sərkisyanla görüşəcək. Çünki bu dəfə görüş Cənubi Qafqazdakı problemlərin kompleks həllinə həsr olunub".

"Türkiyə və Rusiya prezidentlərinin görüşü və bu görüşdə Dağlıq Qarabağ münafişəsinin də müzakirə mövzusu olacağını rəsmi şəkildə elan edilməsi önəmli faktır". Bunu isə politoloq Elçin Mirzəbəyli "Yeni Müsavat"a söylədi. **Ekspertin fikrincə, ehtimallarla təsdiqlənmiş, həm də ittiham edilmiş faktlar arasındakı fərq çox böyükdür:** "Rusiya və Türkiyə prezidentlərinin görüşündə Dağlıq Qarabağ münafişəsinin müzakirə olunacağını rəsmi şəkildə təsdiqlənməsi həm də o deməkdir ki, Moskva Ankaranın Dağlıq Qarabağ münafişəsinin həllindəki rolunu qəbul edir. Rusiyanın Ermənistanı bir kənara atması və Azərbaycanı önəm verməsi ilə bağlı iddialar isə həddən artıq maksimalist yanaşmadır və həqiqətən də çox uzadır. Rusiyanın mövqeyi ilə bağlı məsələni şərh edəndə prosesə Moskvanın maraqları müstəvisindən yanaşmaq lazımdır. Eyni zamanda diqqətə almaq lazımdır ki, Moskva da reallıqları, regional və global prosesləri, oyunçuları nəzərə almaq məcburiyyətinə

dədir. Bu baxımdan baş verənlərə birtərəfli yanaşmaq yanlış nəticələrə gətirib çıxara bilər. Ermənistan Rusiyanın regional hərbi-siyasi forpostudur və bu reallıq dəyişməyib. Yeni Rusiyanın Ermənistanı bir kənara atmasından söhbət gedə bilməz".

Ancaq politoloq onu da vurğuladı ki, Azərbaycanla iqtisadi əməkdaşlıq Rusiyanın marağındadır: "Çünki bu əməkdaşlıq səmərəli və perspektivlidir. Rusiya Ermənistandan iqtisadi baxımdan gəlir əldə etmir, amma hərbi-siyasi baxımdan həm Cənubi Qafqazdakı prosesləri, həm də İran və Türkiyə ilə sərhədləri nəzərdə saxlayır. Rusiyanın İran və Türkiyə ilə birbaşa quru sərhədləri yoxdur. Ermənistanın bu ölkələrlə sərhədlərinə nəzarət isə faktiki olaraq Rusiyanın İran və Türkiyə ilə ortaq sərhədlərinin olması anlamına gəlir ki, bu da çox önəmli geostrateji faktordur. Eyni zamanda nəzərə almaq lazımdır ki, görüş Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu xəttinin açılışından, Azərbaycan, Rusiya və İran prezidentlərinin Tehran zirvəsindən sonra baş verir. Hadisələrin məntiqi ardıcılığı region dövlətlərinin, xüsusilə də Azərbaycan, Türkiyə, Rusiya və İranın əməkdaşlıqda və regional təhlükəsizliyin, sabitliyin qorunmasında maraqlı olduqlarını sübuta yetirir. Lakin bu proses yenidən başlayıb və tərəflərin qarşılıqlı olaraq tam etimadlı və təminatlı münasibətlər qurmaları, mövcud münasibətləri inkişaf etdirmələri üçün zamana ehtiyac var. Bu gün dünyada baş tuturmuş proseslər regional əmək-

daşlıq zəruri edir. Bu həm də iqtisadi və maliyyə sabitliyinin təmin olunması baxımından çox önəmlidir. Yeni mövcud əməkdaşlıq platformaları həm də özünüqoruma instinktindən qaynaqlanır. Reflekslərin daha mürəkkəb müstəviyə qədəm qoyması isə qənaətimə görə, müəyyən qədər vaxt aparacaq".

Rusiyanın Dağlıq Qarabağ məsələsi ilə bağlı hansısa şərtlərlə çıxış etməsi və bu şərtlərin Putinin Ərdoğanla görüşdə açıqlanması kimi mülahizələrə gəldikdə, E.Mirzəbəyli bu yanaşmalara münasibət bildir-mək niyyətində olmadığını vurğuladı: "Əvvəla, Rusiya ilə Azərbaycan arasındakı dialoq yüksək səviyyədədir. Əgər Moskva Bakıya öz arzu və istəklərini çatdırmaq istərsə, bunu birbaşa da edə bilər. Digər tərəfdən, Rusiyanın postsovet məkanındakı iddiaları heç kimə siri deyil. Bu iddialar açıq şəkildə dəfələrlə elan olunub. Buna görə də Rusiyanın Azərbaycanla nə istəyə biləcəyini müəyyənləşdirmək üçün də mürəkkəb kombinasiyalardan çıxış edərək proqnoz verməyə ehtiyac yoxdur. Onu da qeyd edim ki, BAXCP sədri, millət vəkili Qüdrət Həsənzadə hələ 3 il öncə bu ehtimalları dilə gətirib. Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyü ilə bağlı mövqeyi kifayət qədər aydındır. Bu mövqə heç bir halda dəyişməyəcək. Belə olduğu təqdirdə isə sadəcə, iki çıxış yolu qalır. Ermənistanın kəmərlərini daha da sıxmaq-la onun sülhə məcbur edilməsini təmin etmək, yaxud hərbi əməliyyatlara başlayıb işğalçı geri oturtmaq. Ermənistanın kəmərlərinin sıxılması istiqamətində bu günədək çox ciddi addımlar atılıb və bu proses davam etməkdədir. Ola bilsin ki, Moskva da bu prosesdə qismən maraqlıdır. Amma təbii ki, müəyyən mərhələyə qədər. O mərhələyə qədər ki, Ermənistan ələcsizlikdən yekun həll rıçaqları Rusiyanın əlində qalmaq şərti ilə güzəştə getməyən mümkünsüzlüyünü başa düşsün. Hətta bu halda da Rusiya münafişənin tam həllinə imkan verməyəcək. Rusiya Cənubi Qafqazdakı münafişələrə geostrateji kapital, bəlkə də daşınmaz əmlak kimi yanaşır. Və təbii ki, bu "əmlak" siyasi "birja"larda ona dividentlər gətirir. "Aksiya"ların qiyməti aşağı düşən kimi müxtəlif manipulyasiyalar edərək qiymət artmasına nail olur. Yəni "əmlak"ın özünə toxunmadan siyasi və geosiyasi müstəvidə qazanc əldə edir. Bu baxımdan, proses istənilən fantastik mülahizədən daha mürəkkəbdir. İndiki halda yeganə çıxış yolu ölkənin müqavimət gücünü artırmaq, coğrafi mövqeyimizi mühüm geosiyasi faktora çevirmək, sabitlik və təhlükəsizlik üçün əvəzolunmaz bir platforma halına gətirməkdən keçir. Azərbaycan da məhz bu yolu seçib. Uzaq yoldur, amma ən təhlükəsizi və doğrusu da budur".

Ərdoğan-Putin, XİN rəhbərlərinin Moskva görüşü və Sərkisyanın şimala viziti fonunda Qarabağla bağlı prosesdə aktivliyin yarandığını demək mümkündür. Hər halda, "açar" missiyasını icra etmək yenə də Kremlə həvalə olunub. Bu missiya nə ilə yekunlaşacaq, demək çətinidir...

Bu gün müsəlman aləminin həmrəyliyə daha çox ehtiyacının olduğu fikri yəqin ki, şişirtmə kimi qəbul olunmaz. Əslində bu mövzu tarix boyu aktual, ya da indi dəbdə olan sözlə ifadə etsək, müsəlmanların yaralı yeri olub.

Dərin elmi araşdırmalara gerek yoxdur, dünyada 57 müsəlman ölkəsi var. Və Mərkəzi Afrikadan - Nigeriyadan Uzaq Şərqi - Myanmaya qədər demək olar ki, bütün müsəlman ölkələri münaqişə, müharibə, terror və separatizmə əziyyət çəkir. Təəssüf ki, müsəlman ölkələrindəki münaqişə və müharibələrin böyük qisminə "səngərin hər iki tərəfində" müsəlmanlardır. Bu anlamda həmrəyiyə müsəlman aləminin bu gün hər zamankından daha çox ehtiyacı var.

Əslində nəzəri baxımdan müsəlmanların birliyi, həmrəyliyi və qardaşlığı üçün İslam dini çox dərin və əvəzsiz mətnlərə malikdir. Qurani-Kərimin bir çox ayələrində qardaşlıq və birlik çağırışı var. "Həqiqətən, möminlər (dində) qardaşdirlər. Buna görə də (aralarında bir mübahisə düşsə) iki qardaşınızın arasını düzəldin və Allahdan qorxun ki, bəlkə (əvvəlki günahlarınız bağışlanıb) rəhm olunasanız!" ("Hucurat" surəsi, 10-cu ayə.)

Müsəlmanların müqəddəs kitabında bu məzmunlu ayələr kifayət qədərdir. Bu ayədə Quran iki müsəlmanın arasında vasitəçi olub barışdırmağı insanın Allahın mərhəmətini qazanması üçün səbəb olaraq göstərilir. Bu cür onlarla ayə və ya hədis göstərmək olar. Ancaq İslam dinində həmrəyliyin və qardaşlığın ən praktik nümunəsi Həcc ziyarətidir. Maddi, fiziki və əqli imkanları olan müsəlmanın ömründə bir dəfə Həcc ziyarətində olması vacibdir. Planetin bütün nöqtələrindən olan müsəlmanlar il ərzində bir gündə Məkkədə - Kəbədə toplanır, eyni ibadətini yerinə yetirir və İslamın ən böyük bayramını - Qurban bayramını qeyd edir, yəni həm də yardımlaşır. Kəsdiyi qurbanları ehtiyacı insanlara hədiyyə edir. İl ərzində bu günlərdə Amerikadan, Afrikadan, Asiyadan olan müsəlmanlar eyni şəhərdə, eyni yerdə, eyni ibadətini, duanı edərək çiyin-çiyinə dayanırlar. Nəzəri olaraq qardaşlıq, həmrəylik üçün bundan daha möhtəşəm bir zəmin düşünülə bilməzdi...

Ancaq real mənzərə çox fərqlidir. Hazırda Liviyada, İraqda, Yəməndə, Suriyada, Əfqanıstanda müsəlmanlar arasında savaş gedir. Bundan başqa, Afrikada, eləcə də Yaxın Şərq və Mərkəzi Asiyanın bir çox regionlarında müsəlmanlar və ya özünü müsəlman hesab edən qruplar din qardaşlarına qarşı müxtəlif səbəblərlə (məzhəb, siyasi, ha-

İslam həmrəyliyi - nəzəriyyə, təcrübə və imkanlar

Müsəlman dünyasında dini vəhdəti əngəlləyən amillər fonunda Azərbaycanın nümunə olmaq şansı var...

kimiyət, sərvət və sair) silahlı mübarizə aparır.

Real vəziyyəti dəyişmək təşəbbüsü

Müsəlman aləmində birlik çağırışları bu günün hadisəsi deyil. 18-ci əsrin ortalarında Nadir şah "yuxarıdan" siyasi birlik cəhdləri, 19-cu əsrin sonlarında Cəmaləddin Əfqani, Məhəmməd Əbdüv və digər müsəlman intellektualların birlik çağırışları real nəticə vermədi. 20-ci əsrin ortalarında müstəmləkə sonrası yeni dövlətlərin yaranması ilə müsəlman dövlətlərin sayı artdı və bu zaman Yaxın Şərqi Ərəb-İsrail münaqişəsi müsəlman aləmi qarşısında ciddi vəzifələr qoydu. Bu zaman uzun müzakirələrdən sonra müsəlman ölkələrinin siyasi əməkdaşlıq təşkilatı - İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı yarandı. Planetdə hazırda BMT-dən sonra ən böyük siyasi təşkilat olan İƏT 57 müsəlman ölkəsini özündə birləşdirir.

İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı (2011-ci il iyunun 28-dək İslam Konfransı Təşkilatı) 1969-cu il sentyabrın 22-dən 25-dək Mərakeşin paytaxtı Rabatda keçirilən müsəlman ölkələri dövlət və hökumət başçılarının konfransında təsis olunub. Təsis konfransında 25 ölkə və Fələstin Azadlıq Təşkilatı (FAT) iştirak edib. Ancaq sonradan qurum genişlənilib və hazırda 57 üzv ölkəsi

var. İslam Konfransı Təşkilatı BMT ilə sıx əməkdaşlıq edir və təşkilat 1975-ci ildə BMT yanında müşahidəçi statusu alıb.

Müsəlman dövlətləri bu təşkilatda dövlət və hökumət başçıları səviyyəsində təmsil olunurlar. İƏT əsas işçi orqanı olan Baş Katiblik 1971-ci ildən fəaliyyət göstərir. İƏT Baş Katibliyinin iqamətgahı Qüds İsrail işğalından azad edilənədək müvəqqəti olaraq Ciddədə (Səudiyyə Ərəbistanı) yerləşir. İƏT-in (keçmiş İKT) nizamnaməsinə əsasən təşkilatın əsas funksiyaları aşağıdakılardır:

1) İslam ölkələri arasında birliyin gücləndirilməsi, çoxşəxli əlaqələrin inkişafı, bütün İslam xalqlarının azadlıq və milli hüquqlarının qorunmasını dəstəkləmək;

2) İslamda müqəddəs sayılan məkanların qorunmasının, eləcə də Fələstin xalqının öz hüquqları və işğal olunmuş torpaqlarının azad olunması uğrunda apardığı mübarizənin əlaqələndirilməsi;

3) müstəmləkəçiliyin bütün növlərinin və milli ayrı-seçkililiyin aradan qaldırılması, İKT üzvləri arasında və digər dövlətlərlə əməkdaşlıq üçün şərait yaradılması, beynəlxalq təhlükəsizliyin və sülhün qorunması istiqamətində iş aparmaq.

Nizamnaməyə əsasən

və modelinin, "İslam iqtisadi üsulu" layihəsini irəli sürüb. İslam İnkişaf Bankı İƏT-in əsas maliyyə strukturu olaraq əsas vəzifəsi üzv-dövlətlər arasında sosial-iqtisadi əməkdaşlığı möhkəmləndirmək, üzv-dövlətlərin istehsal layihələrinin maliyyələşdirilməsi, xarici ticarətin inkişafına kömək göstərməkdir.

İƏT-in daha bir qurumu Beynəlxalq İslam Məhkəməsi Şəriət qaydaları və İKT nizamnaməsi əsasında fəaliyyət göstərir. Məhkəməyə 7 hakim daxildir. Onlar xarici işlər nazirlərinin konfransında üzv-dövlətlərin təklif etdikləri və tələblərə uyğun namizədlərdən 4 il müddətinə seçilir.

Təəssüf hissi ilə qeyd etmək lazımdır ki, İƏT bu günə qədər müsəlman dünyasında hansısa çox ciddi problemin

Bu mənada Azərbaycanın şansları daha üstündür. Bunun həm tarixi, həm də coğrafi olaraq əsasları var. Məsələ ondadır ki, uzun illər Azərbaycanda fərqli dinlər (yəhudilik, xristianlıq, atəşpərəstlik (məcusilik)) və o cümlədən məzhəblər (sünni, şiə, sufi təriqətləri və sair.) dinc yanaşı yaşayıb. Özü də bu vəziyyət heç zaman "yuxarıdan", yəni siyasi qərarla olmayıb, xalqın öz içindən bu mədəniyyət formalaşmışdır. Çox mədəniyyətlik Azərbaycan torpaqları üçün xarakterik olub və min illər fərqli dövlətlərin hakimiyyətləri altında olsa da, xalq fərqli inanclara dözümlü yanaşı, insanlar bir-birinin dəyərlərinə hörməti öyrəniblər.

Bu gün də çox yaxşıdır ki, Azərbaycanda dini sahədə dərin bölünmə, düşmənçilik

həllinə nail ola bilməyib. Əlbəttə, müsəlman ölkələrinin bir birlikdə təmsil olunması, vaxtaşırı bir araya gələrək müvafiq siyasi, iqtisadi, mədəni proseslərlə bağlı ortaq qərarlar alması, münaqişələrə münasibət bildirməsi müsbət haldir. Ancaq real olaraq proseslərdə təsir edən qərarlar qəbul etməyə daha sonra onun icrasına nail olmaq, hələ ki mümkün olmayıb.

Nə etməli?

Problem ondadır ki, bir çox hallarda müsəlman ölkələrində siyasi iradə dinin tələblərini üstələyir və bu zaman din siyasi iqtidarın legitimliyini təmin edən, onu qoruyan və xalq arasında etibarını saxlayan vasitəyə çevrilir. Bu zaman dinin gerçək hökmləri deyil, uydurulmuş, din adına insanlara təqdim edilmiş dəyərlər dövrüdə olur. Bu problemin adını məzhəb qarşılıqlı, dindən sui-istifadə, saxta din və sair kimi adlarla izah etmək olar. Amma istənilən vəziyyətdə nəticə dəyişir.

Bu səbəbdən də ümumi vəziyyətə baxıb kompleks həll yolu təklif etmək çətindir. Amma necə deyərək, bir yerdən başlamaq olar. Bu işə hələlik ancaq müsbət təcrübədir. Müsəlman ölkələr özlərində ilk olaraq daxilə bu problemləri həll etməklə ümummüsəlman həmrəyliyinə doğru addım atırlar.

səviyyəsində təfriqə yoxdur. Hətta fərqli məzhəblərin bir araya gəlib Cümə namazı qılması təcrübəsi var. Bu həm də müəyyən mənada siyasi iradənin roludur. Çünki Azərbaycanda hələ də dini zəmində gərginlik yaratmaq istəyən, radikal qruplar vasitəsilə iğtişay yaratmaqda ümidini itirməyən mərkəzlər qalır. Onlara fürsət yaradılarsa, meydan verilsə yenə də ölkədə dini zəmində qarşıdurma yaradacaqlar.

Ümumislam aləmində həmrəyliyin yaranmasında da Azərbaycanın və eləcə də bizimlə eyni şərtləri paylaşan ölkələrin şansları hələ də var. Ölkə daxilindəki sabit, dinc yanaşı yaşama atmosferinin müsəlman aləminə təqdim olunması, müsəlman dünyasında yaxınlaşma, birliyin qurulması istiqamətində müsbət yüklü cəhdlər üçün əlverişlidir. Çünki Azərbaycan coğrafi olaraq gərgin nöqtələrdən uzaq, münaqişələrdən kənardadır. Üstəlik daxilə müsbət təcrübə var, bütün islam mərkəzlərinə eyni şəkildə yaxındır, tarixi bağlarımız var. Bu mənada Azərbaycanın bir neytrallıq göstəricisi var və bu da bizim üçün şansa çevrilə bilər. Təbii ki, istifadə edə bilsək.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU**
 Yazı "İslam həmrəyliyi və media" mövzusunda **müsabiqəyə təqdim olunur.**

Azərbaycanlı "qanuni oğru"ların

ölüm tarixçəsi

Avtomobil qəzasında həlak olan da var, meyiti 9 aydan sonra tapılan da...

Azərbaycanlı "qanuni oğru"larla bağlı mövzular həmişə oxucular tərəfindən diqqətli qarşılır. Kriminal aləmdə öz sözü və hərəkətləri ilə tanınmış azərbaycanlı "qanuni oğru"ların bir çoxu indi həyatda yoxdur, amma onların ölüm hekayətləri hələ də maraqlıdır. Onların bəzilərinin ölümləri ilə bağlı məlumatları sizə çatdırırıq.

"Kürdəmirli Əlipaşa" (1956-1987)

Əlipaşa Əliyev Azərbaycanda köhnə "qanuni oğru"lardan hesab olunurdu. 1956-cı ildə Kürdəmirde anadan olan Əlipaşa kriminal aləmdə də "Əlipaşa Kürdəmirski" kimi tanınıb. Primecrime.ru saytı onun "maloletka"dan həbsə düşdüyünü xəbər verib. 1979-cu ildə isə Novoçerkassisk həbsxanasında cəza çəkib. "Əlipaşa Kürdəmirski" 1987-ci ildə

Bakıda avtomobil qəzasında dünyasını dəyişib. Digər təfərrüatlar haqda bilgi yoxdur.

"Lotu Bəxtiyar" (1959-1998)

Bəxtiyar Kərimov "kriminal aləmin əfsanəsi" hesab olunur. Ona sonuncu dəfə 1996-cı ildə Bakı Şəhər Məhkəməsinin qərarı ilə 3 il həbs cəzası kəsilib. Bayıl türməsinə cəza çəkən "qanuni oğru" 1998-ci il aprelin 6-da

həbsxana xəstəxanasında vəfat edib. Onun qaraciyər sirrozundan əziyyət çəkdiyini bildirilirdi. Məzarı Novxanıdakı kənd qəbiristanlığında.

"Dağlı Cavanşir" (1967-1995)

Cavanşir Ağayev əslən Xızıdan olduğuna görə oğru aləmində "Dağlı Cavanşir" kimi tanınıb.

"Dağlı Cavanşir" SSRİ miqyasında qəbul edilmiş avtoritetlərdən biri olub. O, 1995-ci ildə martın 22-də Bakıda Yasamal ərazisində MTN əməkdaşları ilə atışma nəticəsində güllələnərək öldürülüb. Məzarı Yasamal qəbiristanlığında.

"Seymur Nardaranski" (1963-2003)

Mirseymur Abdullayev 1963-cü ildə Nardaranda doğulub. Kriminal aləmdə də "Mirseymur Nardaranski" kimi tanınıb. 2013-cü ilin may ayının 4-də Moskvadakı "Peşera" gecə klubunda güllələnərək öldürülüb.

"Sabiradablı Hikmət" (1956-2006)

"Lotu Hikmət" təkcə MDB-də deyil, dünya çapında kriminal aləmdə nüfuzlu "qanuni oğru" hesab olunurdu. O, 2006-cı il aprel ayının 7-də Moskvadakı Leninqrاد prospektinə qətlə yetirilib. Qatillər o ofisdən çıxıb binanın yanında duran "Mercedes-500" markalı maşını minmək istərkən ona avtomat və tapançadan atəş açıblar. Məzarı Sabirabadda doğulduğu Kürkəndi kənd qəbiristanlığında.

"Ağbaş Çingiz" (1954-2007)

Cinayət aləmində böyük nüfuz qazanmış avtoritet Axundov Çingiz 1954-cü ildə Lənkəranda anadan olub. "Lotu Hikmət"nin dostu, həm də "sağ əli" sayılan "Ağbaş Çingiz"nin də qətlə təminatçı eyni ssenari üzrə icra olunub. Moskvanın Alabyan küçəsindəki binanın qarşısında avtomobilinə əyləşmək istərkən qətlə yetirilib. «Aqrان-2000» tipli tapançadan 5 güllə ilə vurulan "qanuni oğru" oradaca həyatla vidalaşdı.

"Qorbatıy Ramiz"

Ramiz Muxtarov. "Lotu Hikmət"nin əmisi oğlu olan "Qorbatı" (ləqəbini belində bir balaca əyriyəli olduğuna görə veriblər) 2010-cu ildə qətlə yetirilib. Yerli mediaya yazır ki, həmin vaxt onun meyitini tapmaq mümkün olmayıb. Dostları, yaxınları onun çox axtarışlar da tapa bilməyiblər. Yalnız 9 ay sonra, qar əriyəndə onun me-

yiti üzə çıxıb. Onun da məzarı anadan olduğu Kürkəndi qəbiristanlığında.

"Masallı Mamed" (1961-2011)

Azərbaycanlı "qanuni oğru", kriminal aləmdə xüsusi nüfuza malik, "Masallı Mamed" kimi tanınan Məmməd Hüseynov 2011-ci ilin mart ayının 20-də cəza çəkdiyi 1 saylı müəssisədə dünyasını dəyişib.

"Qanuni oğru"nun ölümünə səbəbin beyninə qan sızması olduğu deyilir. Hadisə 20 mart günü, günüorta saatlarında baş verib. Məmməd Hüseynovun halı qəfil pisləşib, onu xəstəxanaya çatdırıblar, həkimlər müdaxilə etməyə firsət bulublar. Lakin arestantın həyatını xilas etmək mümkün olmayıb. "Masallı Mamedin" ölüm səbəbi kimi rəsmi diaqnoz beyninə qan sızması kimi göstərib. Məzarı Masallı rayonundadır.

"Lotu Qoca" (1972-2013)

"Lotu Qoca" kimi tanınan Əlibala Həmidov Türkiyədə qətlə yetirilib. Məlumatla görə, "Lotu Qoca" öldürüldüyü gün İstanbuldakı kafələrin birində avtoritet Adəm Avarski, sinif yoldaşı, avtoritet Hacibaba və başqa bir nəfərə çöhrək yeyərkən qəfildən ona zəng gəlib. Zəng edən şəxs onu küçəyə çağırıb. "Qoca"nın küçəyə çıxması ilə güllələnməsi isə cəmi bir neçə saniyə çəkib. Məzarı Yasamal qəbiristanlığında.

"Vaxa" (1975-2014)

2014-cü il aprelin 7-də Odesadakı "Veçeriy Bakı" restoranında 39 yaşlı "Vaxa" ləqəbli "qanuni oğru" Baxış Əliyev güllələnib. "Vaxa" ilə bərabər onun mühafizəçisi də öldürülüb. Qətlə kim(lə)rin törətdiyi barədə məlumat yoxdur. Onu doğulduğu Gürcüstanda dəfn edildiyi barədə xəbərlər var.

"Lotu Dadaş" (1973-2016)

"Lotu Dadaş" Bakının ən tanınmış avtoritetlərindən biri olan Hikmət İbrahimovun ailəsində doğulub. H.İbrahimov dövrünün ən nüfuzlu avtoritetlərindən biri kimi tanınıb. O, 1937-ci ildə anadan olub, 2004-cü il xəstəlikdən vəfat edib. 2016-cı il aprelin 9-da Borispol hava limanında özünə yetirdiyi xəsəretlərdən sonra dünyasını dəyişib. Məzarı doğulduğu Novxanı kəndindədir.

"Rövşən Lənkəranski" (1975-2016)

Rövşən Cəniyev ("Lənkəranski") 1975-ci ildə Lənkəranda anadan olub. İlk dəfə 1996-cı ildə 2 il müddətində həbs edilib. Rövşən Cəniyev atasının qatilini hakimin qabağında elə məhkəmə zalında güllələyib. Səbəyəli Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə cəzadan şərti azad olunub. Bundan sonra da bir neçə dəfə tutulub. 2016-cı il avqustun 17-dən 18-nə keçən gecə İstanbulun Barbarosşa bulvarında qətlə yetirilib.

Allah rəhmət eləsin...

ORXAN

"Lotu Bəxtiyar"

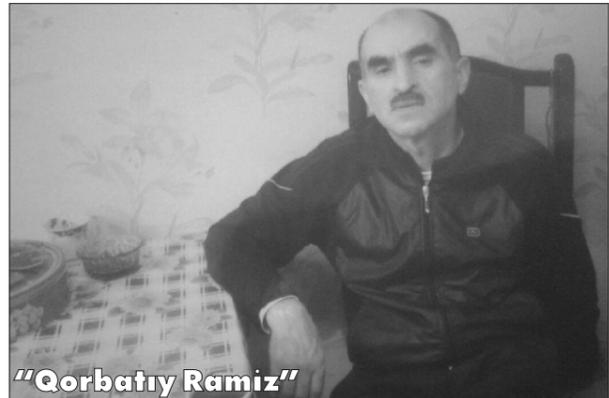
"Seymur Nardaranski"

"Dağlı Cavanşir"

"Kürdəmirli Əlipaşa"

"Qorbatıy Ramiz"

"Ağbaş Çingiz"

"Rövşən Lənkəranski"

"Sabiradablı Hikmət"

"Masallı Mamed"

"Vaxa"

"Lotu Dadaş"

Xaçmazda iş adamını öldürüb bir ay kef çəktilər...

İstintaqda isə "dostlar" bir-birinin üzünə durublar

Xaçmazda sahibkarı qətlə yetirməkdə təqsirləndirilən dəstə üzvlərinin məhkəməsi davam etdirilib. Onlar Vüsal Rüstəmov, Firudin Axverdiyev və Qalib Kərimovdur.

Musavat.com xəbər verir ki, adıçəkilən şəxslərin cinayət işi üzrə məhkəmə iclası Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Azər Paşayevin sədrliyi ilə baş tutub.

Prosesdə prokuror İttiham aktını elan edib. İttihamda qeyd edilir ki, təqsirləndirilən şəxslər cinayətkar dəstə yaradaraq, Xaçmazda quldurluq, oğurluq cinayətləri ilə məşğul olublar. Onlar rayon sakini Nəzakət Hacıyevanın evinə girərək onu zəhərləyərək öldürüblər və evindən 10 min manat pul götürüblər. Daha sonra həmin mənzili yandırbılar. Qadının meyiti də yanıb.

Dəstə üzvlərinin digər cinayət əməli barədə ittihamda yazılır ki, onlar əvvəlcədən hazırladıqları plan üzrə topdansatış mərkəzi olan İlqar Məmmədovun evinə daxil olublar. İlqar Məmmədovu bıçaqla qətlə yetirərək evindən 289 min manat pul və qızilları götürüblər.

Prosesin davamında təqsirləndirilən şəxslər ittiham münasibət bildirib. Qalib Kərimov özünü qismən, Firudin Axverdiyev və Vüsal Rüstəmov isə özünü təqsirli bilməyiblər.

Məhkəmədə Qalib Kərimov sərbəst ifadə verib. O deyib ki, Nəzakət Hacıyevanın epizodu üzrə hadisədə iştirak etməyib: "Həmin hadisəni mən törətməmişəm.

Zorla boynuma qoyulub. Guya mən Nəzakəti kolbasa-çörəyinə zəhər qatararaq öldürüb evindən oğurluq etmişəm. Bunu elə Firudin deyib. Ona görə də mən İlqarın epizodunda onun olduğunu demişəm. Halbuki İlqar Məmmədovun epizodu üzrə mənə Vüsal olub. Yeni Firudin mənə ilişirdi. Orda-burda deyirdi ki, Qalibin üstünə başqa da ölüm işi qoyacam. İstintaq aparılan zaman müstəntiq dedi ki, Nəzakəti də sən öldürmüşsən. Mən də acıq edib, Firudinun da İlqar Məmmədovun öldürülməsi epizodunda iştirak etdiyini dedim".

Qalib Kərimov deyib ki, İlqar Məmmədovun evinə oğurluq məqsədilə giriblər.

O, 2012-ci ildə də həmin evdən oğurluq etdiyini söyləyib: "O işə görə həbs edilmişdim. İndi isə fikirləşirdim mənə tanımaz. Hadisə baş verəndən Vüsal oturmaq istəmişdik. Getdik İlqarın evi-

nə. Məqsəd əvvəlcədən həmin yere baxmaq idi. Kameraların hardan çekdiyini müşahidə edəcəkdik ki, sonra oğurluğa girəndə bilim. Evi ilə ticarət yeri bitişik idi. Həmin yere müştəri qismində girdim. İlqar mənə tanıdı. Dedi sən mənim evimdən oğurluq etmişsən. Başladı mənə söyməyə. Bu zaman soyuducunun yanından bıçağı götürüb ona bir neçə dəfə bıçaq vurdum. İlqar Məmmədovun evinə tək girdim. Vüsal sərxoş idi deyə məşində gözleyirdi. İlqarı öldürəndən sonra bıçağı yudum. Qapıları bağladım. Kameraların "şunur"larını kəsdim. Yaddaş aparatını özümə götürdüm. Evin içərisinə girdim. Birinci mərtəbədə televizorun altındakı qutudan 80 min dollar pulu götürdüm. Orda pul 80 min dollar, bir də 500 manat olub".

Q.Kərimov istintaqın dəymiş zərəri 180 min dollar məbləğində hesablamasının yanlış olduğunu bildiri və ifadəsinə belə davam edib: "Pulları götürüb, ikinci mərtəbəyə qalxdım. Qızilları da götürüb gəldim. Vüsalı birinci bizim evimizə getdik. Evdə paltarlarını dəyişdim. 10 min dolları evə qoydum. Sonra Bakıya gəldik".

O deyib ki, Bakıda pulu aralarında bölüblər. Onun dediklərindən məlum olub ki, həbs edilmədikləri müddətdə pulun bir hissəsini özlərinə xərcləyərək kef çəkiblər: "Yolda pulları böldük. Vüsal 40 min dolları götürüb qeyri-rəsmi yaşadığı qadınla gəldi. Sabahı görüşdük. Hərəməzə bir dəne "iphone" aldıq. Sonra mən "Niva", Vüsal da "X6" aldı. Sonra əlim yanmışdı. Onu əməliyyat etdirdim. Kirayə ev tutdum. Vüsal Rusiyaya, oradan da Qazaxistana getdi".

Daha sonra prokurorun suallarını cavablandıraraq Q.Kərimov bildirdi ki, hadisədən 1 ay sonra həbs edilib: "Həmin vaxtda rayonda başqa oğurluq olmuşdu. Səhə müvəkkili evimizə getmişdi. Rayonda nə oğurluq olurdu, mənə gəlib aparırdılar. Anam da Bakıda olduğunu demişdi. O zaman sahə müvəkkili ilə danışdım, rəisin mənə çağırıldığını dedim. Lakin getmədim".

Qalib Kərimov Bakıda yol polisi tərəfindən saxlandığını deyib: "Evdə olanda Vüsal "whatsapp" vasitəsilə danışdım. Mənə evdən çölə çıxmağımı deyirdi. Bir neçə gün evdən çıxmırdım. Maşını da sürmək üçün olan etibarnamə ilə sürürdüm. Yol polisi mənə saxladı. Sənədlərimi istədi. Sonra mənə Nəsimi polisində gətirdilər. Ordan Xaçmaz polisində təhvil verdilər".

Növbəti məhkəmə prosesi noyabrın 13-nə təyin edilib.

Hadisə öten il iyunun 16-da Xaçmazda baş verib. Ərzaq mallarının topdan satışı ilə məşğul olan İlqar Məmmədovun meyiti evinin həyətinə tapılıb. Polis və prokurorluq orqanları əməkdaşlarının həyata keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində İlqar Məmmədovun qətlə yetirildiyi məlum olub.

İşlə bağlı şübhəli bilinən Xaçmaz rayon sakinləri Qalib Kərimov və Firudin Axverdiyev həbs edilib.

Dəstənin digər üzvü V.Rüstəmov isə ölkədən qaçıb. 1984-cü il təvəllüdü Rüstəmov Vüsal Arif oğlunun Rusiyaya, oradan da Qazaxistana qaçması müəyyən edilib. O, Qazaxistanda tutularaq Azərbaycana təhvil verilib.

□ İ.MURADOV

"Nar" yeni "Full" paketlərini təqdim etdi

"Nar" tamamilə yeni "Full" paketlərini təqdim etdi. "Full 9", "Full 14" və "Full 19", paketlərindən birinə qoşulan abunəçilər bu sərfəli təklif sayəsində bol ünsiyyətdən həzz almaq sevincini yaşayacaqlar. Ölkədaxili danışıq dəqiqələri və bol internetin daxil olduğu paketlərin əsas özəlliyi qazanılan bonusların növbəti aya keçməsidir. Belə ki, abunəçilərin arzu və istəklərini hər zaman nəzərə alan "Nar" istifadə edilməyən bonusların bir sonrakı aya keçməsinə məhz "Full" paketi ilə təmin etdi.

"Full 9" paketinə qoşulduğu andan etibarən, abunəçi bonus olaraq 300 ölkədaxili dəqiqə və 1,5 GB internet trafiki, "Full 14" və "Full 19" paketlərinə qoşulduqda isə, müvafiq olaraq 450 ölkədaxili dəqiqə, 2 GB internet və 600 ölkədaxili dəqiqə, 2,5 GB internet trafiki qazanır. Paketlərin həcmindən asılı olaraq abunəçinin balansından müvafiq qaydada 9 AZN, 14 AZN və ya 19 AZN çıxılır. Paketi davamlı yeniləyən abunəçinin istifadə etmədiyi bonuslar isə növbəti aya keçir.

İrihəcmli "Full" paketləri və digər məlumatları nar.az internet sahifəsindən öyrənmək olar.

"Azerfon" şirkəti 21 mart 2007-ci ildə "Nar Mobile" ticarət nişanı ilə fəaliyyətə başlayaraq qısa bir müddətdə Azərbaycanda telekommunikasiya və mobil rabitə sahəsinin aparıcı şirkətlərindən birinə çevrilmişdir. "Nar" ticarət nişanı Azərbaycanın zəngin mədəni və tarixi irsinin çağdaş həyatla bağlılığının rəmzi olaraq seçilmişdir. "Nar" ölkədə ilk dəfə olaraq 3G texnologiyasını təqdim etmiş və geniş 4G şəbəkəsini abunəçilərinin istifadəsinə vermişdir. Mobil operator şəbəkə keyfiyyətinin davamlı təkmilləşdirilməsi strategiyası çərçivəsində səs keyfiyyətinin nəzərəcarpaq dərəcədə artımını və səs təmiz ötürülməsini təmin edən "HD-Voice" (High Definition Voice) xidmətini təqdim etmişdir. "Nar" şəbəkəsi hazırda ölkə ərazisinin 93%-ni əhatə edir və 6000-dən artıq baza stansiyası ilə 2 milyondan çox abunəçiyə yüksəkkeyfiyyətli xidmət göstərir.

Azərbaycan tibbində rekord

1300 qr-ıq körpənin böyrəyi əməliyyat olundu. Azərbaycanda körpə uşaq üzərində çətin əməliyyat həyata keçirilib. Pyeloplastika adlanan əməliyyatı tanınmış uroloq-cərrah Fuad Hüseynov uğurla icra edib.

Bu haqda ailə.az-a məlumat verən həkim bildirir ki, uşaq 30 həftəlik doğulub və tək qiymətli böyrəyini qorumaq üçün böyük mübarizə aparır: "Belə ki, bətdaxili dövrdən etibarən tək böyrəyində şiddətli hidronefroz olduğu bilini. Körpə doğulduqdan sonra da aparılan müayinələr nəticəsində təsdiqləndi ki, sol böyrək multistik displastik böyrəkdir, yeni işləmir. Yeganə işləyən sağ böyrəyində də şiddətli genişlənmə mövcuddur, böyrək leyəninin ölçüsü 70 mm-ə qədərdir. Genişlənmənin səbəbi böyrək leyəninin sidik axarına keçən yerində olan daralmadır".

Həkim deyir ki, körpədə böyrək çatışmazlığı əlamətləri başladığı üçün məcburi cərrahi əməliyyat qərarı verilib: "1300 qr çəkisi olan körpə üzərində pyeloplastika əməliyyatı uğurla icra edildi. Əməliyyatdan sonra körpənin vəziyyəti tam normaldır, böyrək çatışmazlığı əlamətləri yoxdur. İnşallah, yaxın günlərdə evlərinə getməsinin sevincini yaşayacaq. Qeyd edim ki, bu, bizim rekordumuz oldu. İndiyə kimi bu əməliyyatı icra etməmişəm az çəkili körpə oldu. 1 yaşından tez bu əməliyyatı icra etmək olmaz deyən həkimlərimiz də öz işlərinə bir az şübhə ilə yanaşsalar, yaxşı olardı".

Elan

Alla Sisoninin adına olan Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestir Xidməti tərəfindən verilmiş 0611480 sayılı çıxarış sənədi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kisilər!!! Diqqət!!! Axırncı sans!!!

Əgər sizə Azərbaycanda, xaricdə kömək edə bilməyiblərsə onda Dr Vaiz Səmədov sizə kömək edə bilər

- * Cinsi zəiflik
- * Cinsi marağın azalması
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları
- * Prostatitlər (vəzin böyüməsi)
- * Prostat vəzinin düyünlü adenomasi
- * Sonsuzluq
- * Sidik aktların pozulmaları
- * Gərginlik, yuxusuzluq, yaddaşın pozulması və digər kişilərin şikayətləri.

Oğlan uşaqlarında və yeniyetmələrdə

- * Enurez saçlarının Tökülməsi,
- * Sızanaqlar,
- * Cinsi orqanların inkişafdan geri qalması 8-10 yaşından sonra.

Doktor V.Səmədova saat 11:00-dan sonra, (050) 213-88-05 nömrəsi ilə əlaqə saxlamaq olar.

Həkimin TV çıxışlarını youtube.com və facebook.com-da izləyə bilərsiniz.

Hələ qış fəslə bəzəlməyə də, artıq qış geyimləri mağaza vitrinlərini bəzəməkdədir. Müxtəlif qiymətdə və çeşiddə olan paltolar, qalın gödəkcələr, uzunboğaz çəkmələr, əlcəklər, şərflər insanların diqqətini cəkməyə bilmir. İnsanların bəziləri qış geyimlərini indidən alır, çünki sezonunda baha olacağını düşünür. Biz də qış geyimlərinin qiymətini, haradan gətirildiyini öyrənmək üçün bir neçə geyim mağazasına baş çəkdik.

Qiymətlər mağazanın markasına və yerləşdiyi əraziyə görə dəyişirdi. Məsələn, Nizami ("Torqov") adlanan ərazidəki mağazalarda paltoların qiyməti 500 manatdan başlayırsa, "Nəriman Nərimanov" və "28 May" metrosu ərazilərində 80 manatdan başlayırdı. Hətta ax-tarsan daha da ucuzunu da tapmaq mümkündür. Aparadığımız müşahidələrə əsasən, ümumilikdə qiymətlərin sezon başlaması belə baha olduğunu deməyə əsas var. Məsələn, "Torqov"-da paltolar 400-1000 manat arası, uzunboğaz çəkmələr 200-600 manat arası, qalın jaketlər 90-200 manat, şərflər 50-150 manat arasında dəyişirdi. Bu qiymətlər dünyanın müxtəlif ölkələrinin tanınmış brendlərinin geyimləri idi.

Təəssüf ki, bu brendlər digər ölkələrdə Azərbaycanda satıldığından dəfələrlə ucuz qiymətdir. Elə brendlər var ki, onların geyimləri dünyanın bütün ölkələrində eyni qiymətə satılır, Azərbaycanda isə bunun əksidir. Azərbaycanda əksər insanların üz tutduğu və geyimləri bəyənən bir marka U.S.Polo dur ki, bu markanı Türkiyədəki qiymətlərlə müqayisə etsək olduqca ucuz olduğunu görürük. Məsələn, "Metro Park"-da yerləşən bu mağazada ən ucuz uzunqol kişi köynəyi 70 manatdır. Türkiyədə isə 39.95 TL-dir. Bu isə bizim pulla təxminən 19 manat 97 qəpik edir. Bakıda bu markadan 20 manata sadə bir köynək tapmaq demək olar ki, mümkün deyil. Məşhur cins şalvarlar markası olan "Mavi" markasının qiymətləri də Bakıda "əl yandırır".

Belə ki, paytaxtda "Mavi"dən olan sadə cins şalvarın qiyməti 120 manatdan, Türkiyədə 119 TL-dən, Amerikada isə 29 dollardan başlayır. Azərbaycanda brend geyimlərin bahallığını kargo pulunun baha olması ilə əlaqələndirirlər. Məsələn, Çindən gətirilən mallar, brend mallara nisbətən çox ucuzdur. Çünki Çindən Azərbaycana kargonun 3 dollara, Türkiyədən isə 6 dollara gəldiyi deyilir. Bunu gömrükdə artıq geyimlərin kilo ilə yox, dənə ilə hesablandığı ilə əlaqədar olduğunu da deyirlər.

"Polo", "De Fakt", "Pierre Cardin", "Karren Millen", "French Connection", "Mavi", "Bebe" və s. kimi məşhur brendlərin digər ölkələrdə ucuz, Azərbaycanda isə baha satılmasının səbəblərinə gəlincə, iqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri isə bunun bir yox, bir neçə səbəbi olduğunu dedi: "Azərbaycanda fəaliyyət göstərən dünya markalarının çoxu şəbəkə şəklində çalışır. Ancaq müqavilə ilə çalışır ki, adını və məhsulunu yerli partnyoruna təhvil verir, gömrük və vergi probleminə qarışmadan ancaq adının işlədilməsinə icazə verir və öz malları ilə təmin edir. Ona görə də dünya şəbəkələrində olan eyni markalı məhsulların Azərbaycanda satışa çıxarılmasına şirkətin özü cavabdeh deyil. Biz bunu çox asanlıqla yoxlaya da bilərik. Eyni markaya aid olan məhsulu dünyanın istənilən ölkəsində ya şəbəkə dükanlarında dəyişdirə bilərsiniz. Amma eyni markanı siz Azərbaycandakı dükanda dəyişə bilməzsiniz. Çünki bu, şəbəkə şəklində fəaliyyət gös-

Bakıda brend geyimlərin baha satılmasının sirri... Natiq Cəfəri: "Bunun bir yox, bir neçə səbəbi var"

tərmir. Qiymətlərin baha olması da bununla əlaqədardır. İkinci bir problem isə odur ki, hər bir məhsula ədədlə gömrük rüsumu ödənilir. Artıq iki ildir ki, ölkəmizə gətirilən məhsullar gömrükdən bir-bir gömrük rüsumu ödənilməklə keçirilir. İndi paltaların çəki ilə yox, ədədlə gömrükdən keçməsi qiymətin bahalaşmasına səbəb olan amillərdən biridir. Digər bir amil isə ciddi devalvasiyadan və manatın ucuzlaşmasından sonra xarici valyuta ilə alınan məhsulların qiymətində ciddi dəyişiklik hiss olunur. Son dövrlər dollar sabit qalsa da, avronun Azərbaycanda ciddi bahalaşmasını görürük. Avro da təqribən 15 faiz qiymət artıb. Bu da Avropadan gətirilən məhsulların qiymətlərinin daha çox bahalaşmasına səbəb oldu. Digər global məsələ isə rəqabət

mühiti ilə bağlıdır. Rəqabət mühihi, bazar oyunçularının sayı artıqca təbii ki, qiymətlərdə normallaşma müşahidə edəcəyik. Yeni bunu inzibati yollarla və yaxud da hansısa qiymət göstərişi yolları ilə etmək mümkün deyil. Sağlam rəqabət ən yaxşı qiymət tənzimləyicisi rolunda çıxış edir. Yeni iş adamına heç kim deyə bilməz ki, sən bu malı bu qiymətə satacaqsan. Əgər rəqiblər olarsa, o malın qiymətini aşağı sala bilər. Azərbaycanda rəqabət mühiti olmadığı üçün mallar Azərbaycan istehlakçısına daha baha qiymətə gəlib çatır".

Qış geyimləri almadan önce bu qış nəyin dəbdə olacağı ilə maraqlananlarınsa diqqətinə çatdırmaq istərdik ki, bu qışın əsas rəngləri tünd qırmızı və hərbi yaşıl rəng olacaq. Bundan

başqa, üzərində müxtəlif heyvan təsvirləri olan jaketlər də dəbdə olacaq. Bu ilin növbəti yeniliyi retro geyimləridir. Belə ki, xanımlar 1930-35-ci illərin dəbini izləyəcəklər. Builki qış mövsümündə toxunma geyimlər, xüsusilə jaket və köynəklər yenidən ön planda olacaq. Ətəklərə gəlincə isə qışda qısa deyil, uzun və midi, enli ətəklər dəbdə olacaq. Dar şalvar və ya ətəklərə üstünlük verən xanımlar isə dar köynəklər geyinməklə dəbə uyğunlaşa biləcəklər. Paltolara gəlincə isə həm ciddi, həm də romantik üslublu, eləcə də topuğa qədər uzun paltolar dəbdə olacaq. Builki mövsümdə xəz paltarlar yenə də öz yerini qoruyacaq. Lakin qısa deyil, dizdən aşağı uzanan xəzlərə üstünlük verəcək. Ayaqqabılara gəlincə isə enli və hündür dabanlı ayaq-

qabılar dəbdə olacaq. Çantalara gəlincə isə dəri, eləcə də pələngi, qızılı rəngli çantalar dəbdədir. Bu qış əldə tutulan çantalara üstünlük veriləcəyi gözlənilir. Dəbli geyinməyi sevən xanımların qarderobunda enli kəmərlərin sayı artacaq. Enli kəmərləri isə iri və uzun boyunbağı, qolbaq, sırğalar tamamlayacaq. Kişilər üçünsə yaxasında kürk olan qısa palto və gödəkcələr dəbdədir. Həmçinin dəridən hazırlanmış geyimlər də kişilərin qarderobunda əhəmiyyətli yer tutacaq. Kişi geyimlərində olan dəyişikliyin biri də kəmərlərdir. Belə ki, dəblə uyğunlaşanlar pencək və ya gödəkcələrin üzərinə kəmərlər taxacaqlar, şərflər isə kəmərləri geyimləri tamamlayacaq.

Günəl MANAFLI
 Fotolar müəllifindir

1100 manata Qubada, 851 avroya Laplandiyada...

Yeni ilin gəlişinə iki ay qalsa da, insanlar qış tətillərini harada və necə keçirəcəkləri ilə bağlı plan qururlar. Turizm şirkətləri də hər il olduğu kimi, yenə də öz təkliflərini əhəliyə təqdim edirlər. Amma böyük əksəriyyəti bunu dollarla təqdim edir.

Hazırda azərbaycanlı turistlərin xarici istiqamətdə ən çox aldıkları turpaketlər Dubay və Gürcüstanın Bakuriani şəhərləridir. Adlan çəkilən istiqamətlərdə istirahət qiymətlərinə gəlincə isə Dubayda Yeni ilə 3-4 günlük istirahət paketləri 450-520 dollar arasında dəyişir. Bakuriani də isə 3 gecə 4 gün üçün istirahət qiymətlər 250 dollar civarında dəyişir. Yeni ildə Antalyada 4 günlük istirahət qiymətləri bir nəfər üçün 700-800 dollar arasında dəyişir. Bu məbləğin böyük hissəsini, yəni 400 dollar aviailet qiyməti təşkil edir.

Yeni il bayramında azərbaycanlı turistlərin Dubayı seçmələrinin əsas səbəbi Dubay Şoping festivalıdır. Dubaya Ye-

Yeni il turlarının qiymətləri açıqlandı - pulunuz varsa, indidən plan qurun

ni il turları isə bir nəfər üçün 384 dollar təşkil edir. Bu qiymətə gediş-gəliş aviailet, 3 gecə 4 ilduzlu hoteldə qonaqlama, səhər yeməyi və siqorta daxildir.

Amma seçimlər bununla bitmir. 30 dekabrda 11 gecə 12 günlük Yeni il Avropa turunu da yaddan çıxarmayacaq. Tur zamanı İtaliya, Fransa, Belçika, Hollandiya, Almaniya (Milan - Berqamo - Strasburq - Paris - (Disneyland - Brussel - Amsterdam - Volendam) - Frankfurt Mayn - Munhen - Verona - Milan) ölkələrini gəzmək təklif olunur. 999 avroluq tur paketinin qiymətinə aviailet (Bakı-Milan-Bakı), hotellərdə gecələmə, şəhərlərə nəqliyyat, aeroport-hotel-aeroport transferi, qidalanma (səhər yeməyi), rus dili bələdçi xidməti və şəhərlərdə ekskursiyalar daxildir. Qiymətə daxil olmayan detallar isə aşağı-

dakılardır: hotel vergiləri, viza rüsumu, avtobusda qulaqçılar üçün 15 avro, muzeylərə giriş biletleri.

Yeni ili Tiflisdə keçirmək istəyənlər üçün də ilginç qiymətlər var. "188 dollara yeni ili Tiflisdə keçirmək" anonsuna aviailet, 3 gecə, 4 günlük hotel məsrəfləri daxildir.

Ölkə hüdudları daxilində də Yeni il turları var. Bunlardan biri də Qax-Şəki-Qəbələ turudur. 30 dekabrda 1 yanvara qədər nəzərdə tutulan turun qiyməti 189 manatdır. 2 gecə 3 gün nəzərdə tutulan turda qidalanma da tam nəzərdə tutulub. Bu, 3 dəfə səhər yeməyi, 3 dəfə nahar yeməyi və 2 dəfə şam yeməyidir.

Amma ən "maraqlı" təklifi hər il olduğu kimi bu il də Quba "Rixos" hoteli təklif edib. 5 ilduzlu hoteldə 31.12.2017-03.01.2018 tarixlə-

rində, yəni 3 gecə 4 gün boyunca istirahət etmək üçün adam başına 1000 manat ödəmək lazımdır. Belə ki, deluxe dağ mənzərəli otaq - 1000 AZN, deluxe göl mənzərəli otaq - 1050 AZN, junior suite - 1100 AZN.

Bura qədər olan qiymətlər və təkliflər sizi qane etmirsə, o zaman sərhədləri aşmağın zamanıdır. Hindistan- Qoa Yeni il turu 11 gün-10 gecə nəzərdə tutulub və qiyməti 946 dollardır. Qiymətə daxildir: avia uçuş - charter flights ilə - Kiyev - Qoa - Kiyev; hoteldə qalmaq (10 gecə - Morjim Hermitage Hotel 2*); Səhər yeməyi; qrup transferi - hava limanı - hotel - hava limanı. Yeni ili Santa Klausun vətəni - Laplandiyada keçirmək arzusunda olanlar da az deyil. 8 gün-7 gecəlik turun qiyməti 851 avrodur. Qiymətə daxildir: aviailet (Kiyev-Kittilli-Kiyev); hoteldə ge-

cələmə; səhər yeməyi; transfer; İspaniya - Madrid turu da 8 gün/7 gecə nəzərdə tutulub. Onun da qiyməti 468 avrodur. Qiymətə hoteldə gecələmə, səhər yeməyi, bir dəfə şəhər gəzintisi, 2 dəfə transferdən istifadə və rus dili bələdçisi ilə şəhər gəzintisi nəzərdə tutulub.

Qiymətə daxil deyil: aviailet, viza, turun qiymətinə daxil olmayan əlavə xərclər, Yeni il gecəsi - şam yeməyi, əlavə ekskursiyalar, ümumi transportdan istifadə və siqorta. FRANSA | Paris | 8 gün/7 gecə | Klassik tur - 385 avro

Laplandiya turunun daha bir versiyası isə 1308 avro qiymətindədir. Burada qiymətə aviailet, hotel, transfer və qidalanma (səhər yeməyi) daxildir.

Yeni ili Barselonada keçirmək istəyənlər isə 627 avro ödəməlidir. Qiymətə aviailet, hotel, siqorta və qidalanma (səhər yeməyi) daxildir.

Yeni ildə Şarm el Şeyx turu yaşamaq istəyənlər isə 629 dollardan başlayan qiymətlər ödəməlidir. Qiymətə aviailet

(Tiflisdən), hotel, siqorta, qidalanma və transfer daxildir.

Yeni ili Milanda keçirmək üçünsə 5 gecə-6 günlük turlardan istifadə etmək lazımdır. Bu turun qiyməti isə 407 avrodur.

Qiymətə aviailet (Kutaisidən), hotel 5 gecə 6 gün, siqorta və qidalanma (səhər yeməyi) daxildir.

Gördüyünüz kimi, bir-birindən fərqli ölkələr, şərtlər və qiymətlər yeni ildə də azərbaycanlıları gözəldir. Amma təbii ki, dollarla müəyyən edilən tur qiymətləri ilə. Burda insanlar riskə salan bir məqam isə hər şeyin dolları kursuna uyğun hesablanmasıdır. Çünki dekabrın sonuna qədər dolları kursunda bir dəyişiklik olarsa, bu, avtomatik olaraq turun qiymətinə də təsir edəcək.

Bundan başqa, siyahıda diqqət çəkən daha bir məqam Azərbaycandaxili turların, xüsusən də Qubadakı "Rixos" hoteldəki qiymətlərin Avropa qiymətləri ilə yarımsıdır. Bu isə turistləri ciddi şəkildə düşündürən məqamdır.

Sevinc TELMANQIZI

MÜSAVAT

Son səhifə

N 231 (6845) 7 noyabr 2017

45 ildən sonra ilk dəfə - iraq qız gözəllik yarışmasına qatılacaq

İraq təmsilçisi son 45 ildə ilk dəfədir ki, "Miss Kainat" müsabiqəsində iştirak edəcək. 26 noyabrda Las Vegasda keçiriləcək müsabiqə üçün bu, ilk olacaq. Müsabiqəyə 27 yaşlı Sara Aydan yollanacaq. O, Bağdaddakı gözəllik müsabiqəsində ikinci yer tutub. Aydınlaşdırılıb ki, müsabiqədə birinci yer sahibi olan xanım ərdə olduğu üçün yarışdan diskvalifikasiya olunub. Ona görə də Amerikada ölkəni təmsil etmək hüququnu Aydan qazanıb.

Sonuncu dəfə İraq "Miss Kainat"da 1972-ci ildə təmsil olunub. Həmin vaxt ölkəni Puerto Rikoda Vaydan Süleyman adlı xanım təmsil etmişdi. "Miss Kainat" müsabiqəsi hər il keçirilən gözəllik müsabiqəsi idi. Orada milli yığmaların nümayəndələri iştirak edirdi. Titul sahibi ilə illik müqavilə imzalanır. Ondan sonra o, bütün dünyaya reklam məqsədləri ilə göndərilir. 2002-ci ildə bu titula rusiyalı Oksana Fyodorova sahib olub.

Özü ukraynalı qadınla evlənib deyə...

Ukraynalı bir qadınla evlənən və həyat yoldaşı ilə birlikdə çəkdiyi şəkilləri internetdə paylaşandan sonra məşhurlaşan çinli Mei Aisi başqalarının da bənzər evliliklər etməsi üçün bir tanışlıq klubu yaradıb. Çinin Chengde şəhərində yaşayan və işçi ailənin uşağı olan Mei Aisi universitet təhsilini Ukraynada almağa qərar verib. 28 yaş olanda 16 yaşlı bir ukraynalı xanım ilə evlənib və idax-ixrac işinə başlayıb. Sosial mediada həyat yoldaşı ilə şəkillərini paylaşan Mei Aisinin şöhrəti bütün dünyaya yayılıb. Bu fürsəti pula çevirmək istəyən Mei Aisi başqa çinlilərin də bənzər evliliklər etməsi üçün Culove adlı bir görüş klubu qurub. Klubda ukraynalı gənc qadınların çinli həyat yoldaşlarına uyğunlaşması üçün dil və mədə-

niyyət təhsili verilir. Belə bir evliliyə addım atmaq istəyən qadınların çinli kişilərlə tanış edilməsi üçün fərqli tədbirlər təşkil edilir.

Bir çox qadının yer aldığı akisiya zamanı qadınlar bir-bir klubdakı nərdivanlardan enir və qarşılarındakı kişilərə özlərini təqdim etməyə başlayır.

Parisin ilk çıpaqlar restoranı açıldı

Parisin ilk nudist restoranı "O'naturel" artıq fəaliyyətə başlayıb. Ötən həftənin cümə axşamı günü "Paris Naturist Dərnəyi" üzvlərinə özəl bir yemək verən restoran cümə günü də müştərilərini qəbul etməyə başlayıb. Restoranın sahibləri Mike və Stefanie Saada, "Le Parisien" qəzetinə verdiyi açıqlamada bildirib ki, dərnək onları ilk gündən etibarən müdafiə edib. Bu səbəbdən də restoran ilk servisini onlar üçün edib.

Restoranın yerləşdiyi məhəllənin sakinlərindən biri yerli mediaya açıqlamasında bildirib ki, bu restoranın açılması onu və qonşularını narahat etmir. Onun sözlərinə görə, bayırdan baxanda heç nə görünmür. Nəticədə isə oranın bir masaj salonu yox, restoran olduğunu bilir. Eyni vaxtda 40 nəfəri qəbul edə bilən restoranda bir axşam yeməyinin qiyməti 26 avro civarındadır.

Nudizm və ya Naturizm, insanların öz bədənlerini utanmadan, rahatlıqla sosial olaraq çıpaq bir şəkildə bir arada və təbiətlə bütünlənmiş olaraq təqdim etməsidir.

Elm təsdiqlədi - kişilər də uşaq doğa bilər

Dünya miqyasında uğurlu bətn köçürülməsi ilə dünyaya gələn uşaqların sayı 8-ə qədər artıb. Bu da ağıllara "bir kişinin bədənində bətn köçürməsi edilərsə, onların da doğa bilməsi mümkün ola bilərmi" sualını gətirir. Amerikan Doğuş Mərkəzinin rəhbəri Riçard Paulson bu suala çox müzakirə olunacaq bir cavab verdi: Bəli, mümkündür.

Teksasda təşkil olunan bir konfransda çıxış edən Paulsona görə, kişinin bədənində də bətni yerləşdirmək üçün lazımı boşluq var. Qadın və kişilərin damar quruluşu da bir-birindən fərqsizdir. Bu səbəbdən də kişi bədənində yerləşdiriləcək bir bətdə körpənin öz inkişafını tamamlaya bilməsi üçün heç bir maneə yoxdur. Daha sonra da qeyseriyə əməliyyatı ilə körpələr kişilər tərəfindən dünyaya gətirilə bilər. Bu açıqlama ilə başlayan müzakirə və mübahisələr isə dünyanın gələcəyi ilə bağlı bir çox teoriyanı da paralel gətirir.

QOÇ - Başınızda yeni ideyaları reallaşdırmağı bacarsanız, uğurlarınız daha da yaxınlaşacaq. Yeganə narahatçılığınız səhhətlə bağlı ola bilər. Bütəcənizi boş məsərlərə xərcləməyin.

BUĞA - Günün ümumi mənzərəsi gərgin olsa da, bunun qarşısını ala bilərsiniz. İlk növbədə səbr nümayiş etdirin. Nahardan sonra işə yalnız istirahət və gəzintilərə meyl edin.

ƏKİZLƏR - Hərdəməyallığa mübtəla olmaqdan, hazırkı tərəddüdü durumdan sizi çıxara biləcək adamların yanında olun. Belə adamlar var. Elə işə hərəkətə keçin. Bu gün pul da gözələnir.

XƏRÇƏNG - Bəxtinizə fəaliyyət və yeni əlaqələr üçün ən uğurlu məqamlar düşəcək. Odur ki, mövcud potensialınızdan maksimum bəhrələnin. Müqəddəs yerləri ziyarət etmək yaxşı olardı.

ŞİR - Məqsədlərinizi həyata keçirməkdə bəzi maneələrlə üzləşsəniz də, günün ümumi mənzərəsi istəyinizə uyğun tərzdə canlanacaq. Bütəcənizdə artım da mümkündür, amma səhhətinizi qoruyun.

QIZ - Şəxsi işlərinizdə böyük dönüş gözələnir. Qarşıda duran yarım ay ərzində görəcəyiniz işləri reallığa yaxınlaşdırmaq üçün müttəfiqlərinizlə əlaqələri dərinləşdirin.

TƏRƏZİ - Düşünməyin ki, iştirakçısı olduğunuz proseslər neqativliyə gedir, əksinə, yaxın vaxtlarda bunun bəhrəsini mütləq görəcəksiniz. Günün ikinci yarısını bütünlüklə sevgiyə həsr edin.

ƏQRƏB - Gələcək perspektivlərinizi reallaşdırmaq istiqamətində tənbellik edirsiniz. Belə ki, sizə lazım olan bütün gedişləri bildiyiniz halda fəaliyyət göstərmirsiniz. Əzmkarlığınızı artırın.

OXATAN - Özünüzü mübahisəli situasiyalara atmayın. Bacardığınız qədər obyektiv və səbrli olun. İndiki çətin məqamda son sözü əvvəldə demək zərərli. Təcürbəli insanların yardımına ehtiyacınız var.

OĞLAQ - Səhər saatlarında qeyri-ciddi adamların xoşagəlməz rəftarı ilə üzləşə bilərsiniz. Çalışın ki, belə amillər ovqatınızı korlamasın. Nahardan sonra səfərə çıxmağa dəyər.

SUTÖKƏN - Aqlınız kəsməyən şəxslərlə görüşlərdən yayının, aldana bilərsiniz. Ümmiyyətlə bu gün risklərə getməməli, yalnız sınaqlardan çıxmış dostlarınızla bir yerdə olmalısınız.

BALIQLAR - Məxfi danışıqlar aparmaq, gizli planları təcridən həyata keçirmək üçün səmərəli vaxtdır. Amma gərək bütün bunlar xeyirxah müstəvidə cərəyan etsin. Sənədlərlə bağlı diqqətli olun.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Narkotikin təbliği ilə bağlı video çəkildir, aləm qarışdı

Hollandiyalı Nellie Benner (30 yaş) və Rens Polmanın (25 yaş) YouTube-da narkotik maddələri tərifləyərək, ondan necə istifadə etmələri ilə bağlı paylaşıdığı videolar İngiltərədə ciddi etiraz səbəb olub. Onlar bu videoda narkotikin təbliği ilə məşğul olublar. Hollandiyada isə narkotik maddə qismən qanuni olduğu üçün onlar bu videonun çəkilib paylaşılmasında heç bir problem görməyiblər. Amma İngiltərədən olan millət vəkili Simon Hart buna etiraz edib. O, Youtube-yə müraciət edərək, videonun oradan silinməsinə tələb edib. Millət vəkili deyib ki, bu şəxslərin etdikləri ni təkrarlayanlar ölə bilərlər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rəuf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni MÜSAVAT"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisənziya N: B 114
SAYI: 5.100